

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra:
GEOGRAFIE

Studijní
program:
BAKALÁŘSKÝ

Studijní obor:
APLIKOVANÁ
GEOGRAFIE

REGIONÁLNÍ ROZVOJ ORP TURNOV
REGIONAL DEVELOPMENT OF ORP TURNOV
(ORP = municipality with extended authority)

Bakalářská práce: 12-FP-KGE-008

Autor:
Lucie SANDLEITEROVÁ

Podpis:

.....

Vedoucí práce: doc. RNDr. Alois Hynek, CSc.

Konzultant: Bc. Miroslav Zvířecí

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
78	3	7	6	0	1

V Liberci dne: 27. 4. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Sandleiterová**
Osobní číslo: **P09000182**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Aplikovaná geografie**
Název tématu: **Regionální rozvoj ORP Turnov**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Konstrukce dat: oficiální/neoficiální zdroje, terénní šetření a mapování, analýza strategických
rozvojových dokumentů

Konstrukce interpretací: třídění dat, výpočty, vysvětlení, porozumění, reprezentace

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. Blažek J., Uhlíř D.(2002): Teorie regionálního rozvoje : Nástin, kritika, klasifikace. Vyd.1. Praha : Karolinum,. 211 s. ISBN 80-246-0384-5

2. Cloke P., Crang P.; Goodwin M., Painter J., Philo C. (2004): Practising Human Geography. SAGE Publications, London, 416 s. Katalog obcí hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje. Vyd.1. Liberec: Technická univerzita, 2007. 117 s. ISBN 978- 80903865-1-8

3. Labounková V., Pucek M., Rohrerová L. (2009): Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů. Ministerstvo pro místní rozvoj : Ústav územního rozvoje. 52 s. Dostupné WWW:<<http://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/> regionalnopolitika/Mikroregiony/ Metodika SRD mikroregionu/Metodika.pdf> . ISBN 978-80-87318-02-7

4. Wokoun R. a kol. (2008): Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha : Linde. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0

Vedoucí bakalářské práce:

doc. RNDr. Alois Hynek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **28. června 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2012**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

RNDr. Jaroslav Václavík, Ph.D.
zastupce vedoucího katedry

V Liberci dne 30. března 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Regionální rozvoj ORP Turnov
Jméno a příjmení autora: Lucie Sandleiterová
Osobní číslo: P09000182

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě, a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 27. 4. 2012

Lucie Sandleiterová

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu práce panu doc. RNDr. Aloisi Hynkovi, CSc.,
za odborné vedení, podnětné připomínky, trpělivost a čas, který mi věnoval.

Dále bych ráda poděkovala mému konzultantovi panu Bc. Miroslavu Zvířecímu
z Městského úřadu v Turnově z odboru rozvoje města za ochotu při konzultacích a za
cenné rady a čas, který mi věnoval.

Rovněž patří mé poděkování rodině za podporu při studiu
a při tvorbě potřebného zázemí.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o regionálním rozvoji ORP Turnov, jeho spádové oblasti v regionu a o městě Turnově. Hlavním cílem byla analýza rozvoje ORP Turnov, kde byly zjištěny přednosti a nedostatky, ale také jak je plněn Program rozvoje na návaznost Libereckého kraje a program rozvoje ORP Turnov. Pozornost byla věnována obyvatelům jak města Turnova, tak spádových obcí, kteří ochotně zodpovídali dotazy týkající se spokojenosti s městským úřadem. Část práce je věnována vlastnímu návrhu rozvoje ORP Turnov. Vznikla pod odborným dohledem pana Bc. Miroslava Zvířecího, znalce Turnovska.

Klíčová slova:

ORP Turnov, Liberecký kraj, Turnov, regionální rozvoj, rozvojové oblasti a osy

ANNOTATION

This Bachelor's thesis deals with the regional development of ORP Turnov (where ORP means 'a municipality with extended authority'), its catchment area and the town of Turnov. The main goal is to analyse the development of ORP Turnov, where strengths and weaknesses have been discovered, and to determine how the ORP Turnov Development Program is followed in relation to the Liberec Region Development Program. The paper also incorporates opinions of inhabitants of Turnov and its catchment municipalities, who gladly answered questions related to their satisfaction with the municipal authority. A part of the thesis comprises of an own proposal for the development of ORP Turnov, which has been discussed with Mr. Miroslav Zvířecí under the supervision of an expert on the Turnov region.

Keywords

ORP Turnov, Liberec Region, Turnov, regional development, development areas and axes.

Obsah

Obsah.....	7
1 ÚVOD - PROFIL REGIONU	9
1.1 Poloha ORP Turnov	9
1.2 Fyzicko-geografická charakteristika ORP Turnov	10
1.2.1 Geomorfologie	10
1.2.2 Ochrana přírody a krajiny	11
1.2.3 Podnebí	12
1.2.4 Biogeografie	13
1.3 Landmarks – tuzemské a zahraniční	14
1.4 Socioekonomická charakteristika ORP Turnov.....	16
1.4.1 Hospodářství	16
1.4.2 Průmyslové zóny	18
1.5 Trh práce a míra nezaměstnanosti	19
1.6 Technická a dopravní infrastruktura	20
1.6.1 Technická infrastruktura	20
1.6.2 Dopravní infrastruktura.....	21
1.6.3 Rychlostní silnice R35	22
1.7 Sociodemografické podmínky	26
1.7.1 Turnov z pohledu obyvatel	28
1.7.2 Regionální tisk.....	33
1.7.3 Postavení města Turnova v Libereckém kraji.....	35
2 REGIONÁLNÍ ROZVOJ A METODY JEHO STUDIA.....	38
2.1 Regionální rozvoj.....	38
2.2 Sociogeografická regionalizace ORP Turnov	40
2.3 Turnovský administrativní region.....	41
2.3.1 Město Turnov	41
2.3.2 Postavení města Turnova v SO ORP Turnov.....	42
2.4 Profil obcí v SO ORP Turnov.....	45
3 PROGRAM ROZVOJE ORP TURNOV V NÁVAZNOSTI NA PROGRAM ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE	52
3.1 Rozvojové oblasti a osy v ORP Turnov	52
3.2 Návaznost na Program rozvoje Libereckého kraje	54
3.3 Regionální operační program NUTS II Severovýchod	58

3.3.1 Prioritní osy ROP SV	59
4 VÝSLEDKY PLNĚNÍ PROGRAMU ROZVOJE.....	62
5 VLASTNÍ NÁVRH TÉMATU DALŠÍHO ROZVOJE REGIONU ORP TURNOV .	64
5.1 Vlastní návrh dalšího rozvoje	66
5.2 Expertní pohled vybraného znalce	68
6 ZÁVĚR.....	70
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	71
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	76
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	77

1 ÚVOD - PROFIL REGIONU

Téma „Regionální rozvoj ORP Turnov“ mne zaujalo ihned, a to z několika důvodů. Ve městě Turnově bydlím, absolvovala jsem zde i odbornou praxi na Městském úřadě v Turnově na odboru rozvoje města a také bych se v pokračujícím magisterském studiu chtěla věnovat studiu regionálního rozvoje.

Myslím si, že jak samotné město Turnov, tak i jeho spádové obce mají velký rozvojový potenciál, a tak je třeba ho neustále rozvíjet. Zejména pak západní část celého ORP Turnov má značné rezervy v oblasti rozvoje a dalo by se říci, že působí snad až zaostale oproti jiným obcím ve správním obvodu ORP Turnov.

1.1 Poloha ORP Turnov

Liberecký kraj se skládá z deseti SO ORP (SO ORP = obec s rozšířenou působností): Liberec, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Turnov, Železný Brod, Nový Bor, Frýdlant, Jilemnice, Semily a Tanvald. Město Turnov se řadí svou rozlohou na páté místo a je čtvrtým nejlidnatějším městem v Libereckém kraji, první místo zaujímá bezpochyby krajské město Liberec, druhé pak Česká Lípa a na třetím místě je Jablonec nad Nisou. Díky již proběhnuté nové reformě veřejné správy se Turnov stal obcí s pověřeným úřadem III. stupně (POU) a jeho spádová oblast se zvýšila až na 37 obcí.

Sídelní struktura SO ORP Turnov je jako jediný správní obvod v Libereckém kraji složen obcemi ze tří různých okresů. Celkový počet obcí, které jsou ve správním obvodu Turnov, je 37, z toho se nachází 21 obcí v okrese Semily, 13 obcí v okrese Liberec a 3 obce v okrese Jablonec nad Nisou. V rámci Libereckého kraje je tento SO ORP čtvrtým největším správním obvodem. Rozloha celého SO ORP Turnov byla k 1. 1. 2011 celkem 247 km² a celkový počet obyvatel v SO ORP Turnov byl 32 271 (ČSÚ, 2011).

Z Turnova je díky vystavěné dopravní síti velice dobrá dostupnost do blízkých okolních větších center, jako jsou např. města Mladá Boleslav, Praha, Česká Lípa, Liberec, Jičín, či Hradec Králové. Z dotazníkového šetření mezi obyvateli města Turnov jsou nejvíce preferována a navštěvována města: Liberec, Praha a Mladá Boleslav. Dotazníkové šetření proběhlo ve vlastní vytvořené referenční skupině, která byla složena z deseti lidí, kteří jsou ve věku 20-65 let, a byla vytvořena za účelem konzultace

k této bakalářské práci. Hlavními důvody, proč jsou tato velká města navštěvována, jsou podle této referenční skupiny převážně velice dostupná vzdálenost, větší možnost nákupů, sportovních a kulturních možností, ale také třeba nabídka pracovních míst.

Obr. 1 - Administrativní členění Libereckého kraje se sídly úřadů

autor: L. Sandleiterová

1.2 Fyzicko-geografická charakteristika ORP Turnov

1.2.1 Geomorfologie

Turnovsko se rozprostírá na severní hranici České tabule, kde se nacházejí rozsáhlé přírodní jednotky budované pískovci, které jsou doplňovány dalšími horninami, jakými jsou např. slínovce a jílovce. Díky této struktuře je Česká tabule na Turnovsku významnou zásobárnou podzemních vod. Z geomorfologického hlediska se město Turnov rozkládá podél středního toku řeky Jizery u soutoku s menším vodním tokem Libuňkou, v oblasti provincie České vysočiny, České tabule a v oblasti Severočeské tabule. Z podrobnějšího hlediska se město nachází v geomorfologickém celku Jičínská pahorkatina a jejího podcelku Turnovská pahorkatina (Demek a kol., 2006, s. 521). Na území města se díky tomuto umístění nacházejí rozlehlá sesuvná

území s vysokým podílem aktivních. Z tohoto hlediska je nutné při rozvoji brát na tuto skutečnost ohled. Reliéf na Turnovsku je převážně plochý, jen místy členitý. V tomto členitém reliéfu se na odolných pískovcích nachází skalní města. Nejznámějším na Turnovsku je skalní město Hruboskalsko, směrem na Železný Brod je mnohem menší oblast Suchých skal a okolních útvarů. Významným vodním tokem jak města Turnov, tak i jeho správního obvodu je řeka Jizera. Ta je jak z vodohospodářského, tak z přírodního hlediska velice významným tokem na Turnovsku. Jizera je charakteristická svými zaklesnutými meandry, které se vyskytují na jejím toku ze Železného Brodu k Turnovu. Řeka v této protékající oblasti má velice mírný spád a u Turnova se střídají úseky s výrazným spádem a kamenitým řečištěm s klidnějšími úseky. Proto je velice často řeka využívána místními obyvateli k činnosti rekreace. Jizera má na Turnovsku několik menších přítoků, jedná se např. o Vazovecký potok, Odolenovický potok, Ohrazenický potok, Stebenka a Libuňka.

1.2.2 Ochrana přírody a krajiny

Město Turnov je často nazýváno jak obyvateli, tak návštěvníky „Srdcem Českého ráje“, a to i přes to, že se nachází relativně vně CHKO Český ráj. Tato chráněná krajinná oblast, založená v roce 1955, je nejstarší chráněnou oblastí v celé České republice. Celková rozloha CHKO Český ráj činí díky rozšíření z roku 2002 o další oblasti (AOPK ČR, 2011) již 181,5 km². Tato chráněná krajinná oblast se skládá z maloplošných zvláště chráněných území, ve kterých se nacházejí dvě národní přírodní památky, jedenáct přírodních rezervací a jedenáct přírodních památek. Důvodem založení této oblasti je ochrana unikátních geomorfologických hodnot, zejména skalního města Hruboskalsko a oblasti Maloskalska, dále zachování stávajícího vzhledu krajiny a biologické rozmanitosti. CHKO Český ráj je tvořena převážně kvádrovými pískovci z druhohor, které vytvářejí výše uvedená skalní města. Nynější vzhled skalních útvarů je udáván neustálou erozní činností, především fluviální, ale také působením sil Země. Vyskytující se skalní města v okolí Turnova jsou třetihorního původu a typickými prvky pro pískovcové oblasti jsou např. skalní jeskyně, pseudozávrtky, skalní brány a okna (Balatka a kol., 1986, s. 300–338; CHKO Český Ráj, 1986).

V oblasti Turnovska působí i další chráněná organizace, a to Geopark UNESCO Český ráj. Ten svou rozlohou necelých 700 km² působí také na Turnovsku v CHKO Český ráj. Geopark Český ráj byl založen v roce 2005 a jeho účelem je ochrana geologických, paleontologických a mineralogických lokalit, ale také

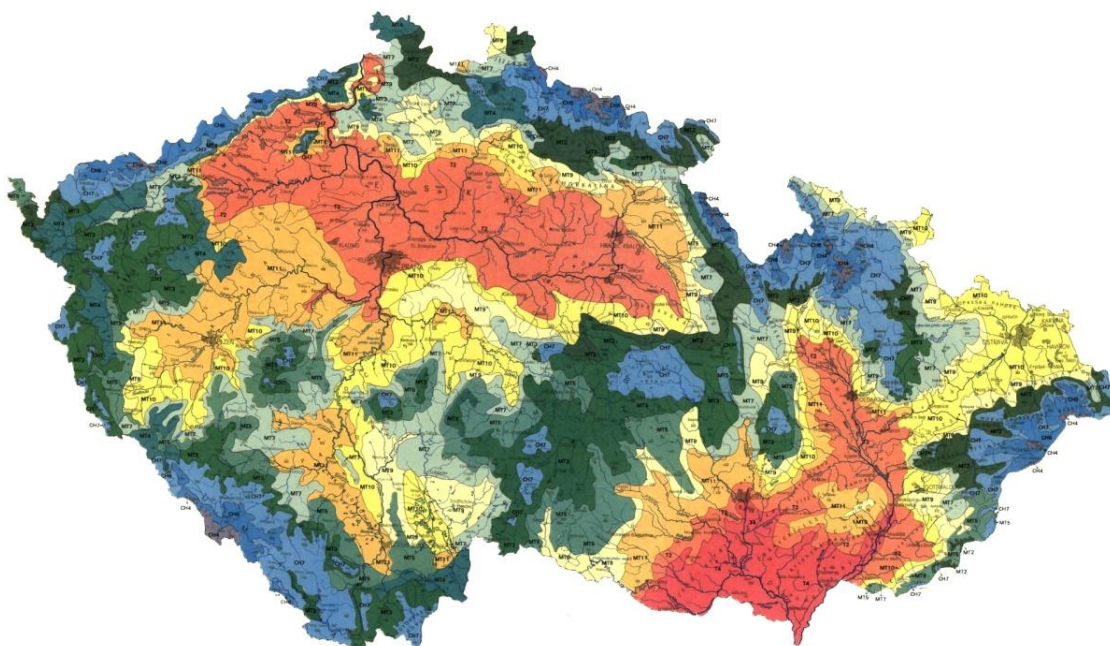
ochrana archeologických a historických památek (AOPK ČR, 2011). V rámci evropské a světové organizace UNESCO je Geopark Český ráj podporován také z hlediska udržitelného rozvoje regionu, výzkumu a vzdělávání veřejnosti. Jelikož se chráněná oblast v průběhu svého vývoje několikrát změnila, tak její dnešní vzhled je unikátní díky usazeninám z druhohorního moře, které jsou základem dnešních skalních měst. Nejen moře zapříčinilo dnešní vzhled chráněné krajiny, dalším důležitým činitelem byly pohyby zemské kůry a její vrásnění spolu s erozní činností. To vše mělo za následek vznik meandrů řeky Jizery, vznik skalních měst a jednotlivých skal, vznik lesů, rybníků a mokřadů. Bohužel Geopark nefunguje jako organizace na ochranu přírody a krajiny, stejně jako nefunguje jako nástroj udržitelného rozvoje v území.

1.2.3 Podnebí

Pro tuto kapitolu byla zvolena klimatická klasifikace podle E. Quitta, která nejlépe vystihuje klimatické charakteristiky a představuje tzv. efektivní klasifikaci podnebí. Quittova klasifikace spočívá v tom, že je rozlišeno 23 jednotek v oblastech: teplá, mírně teplá a chladná, které jsou dále definovány v kombinacích celkem ve 14 klimatologických charakteristikách. Např. je to počet letních dní, mrazových a ledových dnů, počet dnů se sněhovou pokrývkou nebo srážkové úhrny ve vegetačních a mimovegetačních obdobích.

ORP Turnov se rozprostírá na rozhraní celkem třech jednotek, a to Mnichovohradišťské kotliny, Vyskeřské vrchoviny a Libuňské brázdy (Demek, 2006, s. 320 - 557). Podle E. Quitta (1971) spadá ORP Turnov do mírné teplé oblasti (MT4). Průměrná roční teplota např. v lednu se pohybuje kolem -4°C a v červenci v rozmezí $16^{\circ}\text{C} - 17^{\circ}\text{C}$, z toho průměrná roční teplota činí 7,7 stupňů Celsia. Roční úhrn srážek činí 743 mm, ve vegetačním období je srážkový úhrn v rozmezí 350 – 450mm. Trvání slunečního svitu je v průměru 1750 hod./rok, počet dnů se sněhovou pokrývkou je 60 – 80.

Obr. 2 – Klimatické regiony ČR (E. Quitt, 1971)

Zdroj: <http://www.ovocnarska-unie.cz/web/web-sispo/klimreg/mapa.jpg>

1.2.4 Biogeografie

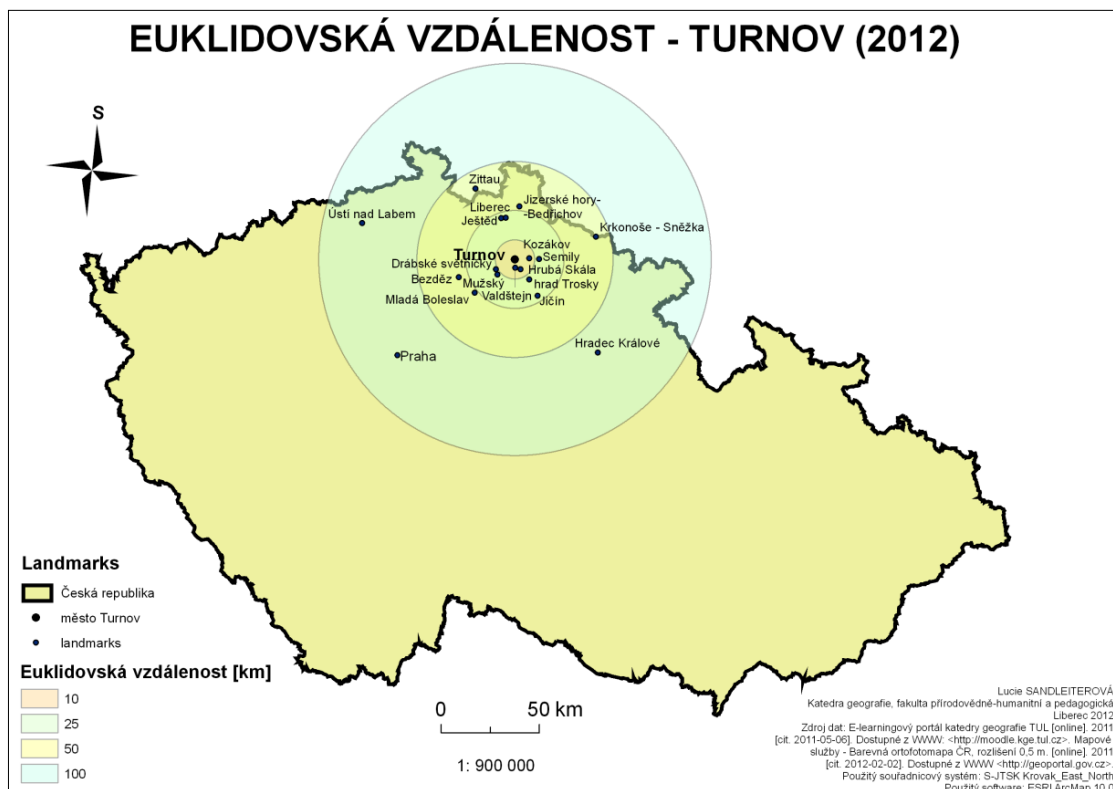
Potenciální přirozená vegetace na území SO ORP Turnov je charakteristická listnatými dřevinami. Převážně zde převažuje černýšová dubohabřina, která se nachází na severozápadě ORP, dále v severní části biková bučina a bučina s kyčelnicí devítilistou. Směrem na východ je taktéž rozšířena bučina s kyčelnicí devítilistou a biková bučina, na jižní straně ORP Turnov se nachází střemchová jasenina (*Národní geoportál INSPIRE: Potenciální přirozená vegetace* [online], 2012).

Potenciální přirozená vegetace je v podstatě na celém území ORP Turnov shodná se současnou vegetací, výjimkou je CHKO Český ráj, která po terénním průzkumu dokázala, že je zde lesní porost tvořen převážně smíšenými lesy. Velké zastoupení v listnatých dřevinách zaujímají buky a duby, ve smíšených lesích je typické složení z jedlí, borovic, lip a javorů. Pozoruhodné je, že výskyt smrků je zde minimální, pouze ve vyšších polohách či chladných roklích je zaznamenán jako příměs smíšených lesů. V borových podrostech je bylinné patro charakterizováno převážně borůvkou černou, brusinkou obecnou či vřesem obecným. Tato současná vegetace se nijak zvlášť neliší od potenciální přirozené vegetace. Téměř celá dnešní vegetace byla z minulosti velice dobře zachována, a to díky začlenění krajiny do chráněné krajinné oblasti Český ráj a Geoparku Český ráj (AOPK ČR, 2011).

1.3 Landmarks – tuzemské a zahraniční

Pojmem „landmarks“ se rozumí významná přírodní i kulturní zajímavost v dané oblasti. Jedná se o prvek, který je nejdominantnější a zároveň je traktorem přitahujícím pozornost především návštěvníků území. Vyznačuje se unikátními rysy, jež nemají ostatní místa.

Obr. 3 – Euklidovská vzdálenost od ORP Turnov

autor: L. Sandleiterová

Největší regionální zajímavosti v SO ORP Turnov je „landmarks“ CHKO Český ráj, kterou každoročně navštíví několik tisíc turistů nejen z České republiky, ale také z celé Střední Evropy. Český ráj je také nejbližší regionální zajímavostí v okruhu do 10 kilometrů. V této nejvýznamnější přírodní památce na Turnovsku se nachází velice známé a jedinečné pískovcové skalní město, řada vyhlídek, ze kterých je nádherný pohled na celý Turnov i na jeho okolí. Jednou z neznámějších „landmarks“ je hrad Valdštejn, který spolu se zámek Hrubá Skála a zříceninou hradu Trosky tvoří typické panorama Českého ráje. Hrad Valdštejn se nachází zhruba dva kilometry od vyhlídky Hlavatice směrem na Jičín. Valdštejn je nejstarším hradem Českého ráje a byl vybudován kolem roku 1260 Jaroslavem z Hruštic.

Druhou výraznou historickou stavbou Českého ráje je zámek Hrubá Skála. Tento zámek byl vystavěn kolem roku 1350 pánem Hynkem z Valdštejna na dvou pískovcových skalách. Zámek byl za svou historii několikrát přestavěn, z původního gotického stylu přes renesanční až po dnešní novogotickou podobu. V dnešní době je zámek provozován pouze jako hotel s rekreačním zařízením. (*Hrad Valdštejn: Historie hradu Valdštejn* [online], 2012). Dalším typickým „landmarks“ jak pro město Turnov, tak i pro jeho spádovou oblast je Český ráj a jeho znak gotického hradu Trosky, zříceniny ze 14. století. Hrad byl vybudován na dvou čedičových skalách jako nedobytný hrad. Z hradu je dokonalý výhled na celý Český ráj, a to díky dvěma věžím, „Panně“ a „Babě“ (*Hrad Trosky: Historie hradu Trosky* [online], 2012). Dalším velice významným „landmarks“ je hora Kozákov, která se nachází na Semilsku nad obcí Lestkov v nadmořské výšce 744 m n. m. a je označována jako nejvyšší hora Českého ráje, oblasti Pojizeří a Podkrkonoší. Zároveň Kozákov je tvořen třemi částmi, Turnovskem, Semilskem a Železnobrodskem. Nejstarší částí je právě Železnobrodsko, které je tvořeno krystalickými břidlicemi z prvohor, Semilsko je mladší a bylo vytvořeno v permokarbonu. Co se týče Turnovska, tak je geologicky nejmladší, vzniklo v druhohorách a je složeno z křídových hornin, např. slínovce a pískovce (*Mikroregion Kozákov: Hora Kozákov* [online], 2012).

V okruhu do 25 kilometrů od Turnova je mnoho dalších zajímavých oblastí. Nejznámější z nich je hrad Bezděz, který se nachází v okrese Mladá Boleslav. Bezděz se nachází nad malou obcí Bělá pod Bezdězem zhruba 20 kilometrů od Mladé Boleslavi. Hrad byl vybudován v 60. letech 13. století Přemyslem Otakarem II. na obranu obchodní cesty a proti rozpínání okolních rodů Markvarticů a Ronovců (*Hrad Bezděz: Historie* [online], 2012). Dalším regionálním „landmarks“ jsou Drábské světničky s čedičovou plošinou (vrchem) Mužský. Obě tyto přírodní památky jsou taktéž od Turnova vzdáleny do 20 kilometrů a jsou často vyhledávaným turistickým cílem. Drábské světničky jsou původem z druhohorního pískovce, ale v třetihorách do pískovce pronikl čedič, který zapříčinil zpevnění pískovce tak, aby odolával vlivům eroze a dalším působením dal vznik nynějšímu vzhledu hradu – Drábské světničky. Hrad byl vybudován kolem 15. století jako dřevěný hrad vytesaný do skály. V této době po hradu zůstaly jen vytesané pozůstatky, např. kříž, prohlubně a otvory, ale také kousky nalezené keramiky. Vrch Mužský je čedičového původu a celá plošina, na které se nachází, je rozdělena roklemi na celkem pět částí: Mužský, Hrada, Příhrazské skály, skály u Drhlen a skály u Valečova (*Hrad Drábské světničky* [online], 1999).

Do okruhu 50 kilometrů od Turnovska se nachází velice známé pohoří Jizerské hory. Jedná se o chráněnou krajinnou oblast vyhlášenou v roce 1968. Nachází se přibližně mezi městy Liberec, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Kořenov, Nové Město pod Smrkem a Frýdlant. Na východní straně chráněná oblast hraničí s Polskou republikou. Nejvyšším vrcholem je Smrk (1024 m n. m.). Jizerské hory jsou využívány celoročně, v letních měsících pro pěší turistiku a v zimních měsících, díky vystavěným zimním areálům, jsou vyhledávány kvůli zimním sportům (AOPK ČR, 2011). Padesátikilometrovou vzdálenost musí překonat obyvatelé Turnovska, aby se podívali do Krkonoš s nejvyšším vrcholem České republiky – Sněžkou (1602 m n. m.). Krkonoše byly v roce 1963 vyhlášeny jako Krkonošský národní park, a tím se staly nejstarším národním parkem v České republice. Stejně jako Jizerské hory jsou i Krkonoše celoročně využívány, především pak v zimě pro rekreaci a sport (AOPK ČR, 2011).

Mezi nejzajímavější a občany Turnovska nejnavštěvovanější „landmarks“ v zahraničí patří příhraniční město Žitava (Zittau). Toto německé město se nachází za severní státní hranicí se Spolkovou republikou Německo, zhruba 7 kilometrů od města Hrádek nad Nisou, od města Turnov je vzdáleno celkem 50 kilometrů. Žitava je vyhledávána nejen obyvateli Turnovska, ale obyvateli všech severních měst z důvodu levnějšího pořízení spotřebního zboží. Žitava je poměrně tiché město, někdy je také označováno jako „město duchů“, a to z důvodu obrovského odsunu obyvatelstva po 2. světové válce. Ulice Žitavy jsou velmi často prázdné, jen v centru jsou posety malými obchůdky. Ve městě není nouze o kulturu, školství a služby. Nedaleko Žitavy se nachází přírodní památka Oybin. Jedná se o zříceninu hradu a kláštera, která je nejnavštěvovanější památkou v Žitavských horách. Celý komplex byl vystavěn ve 13. století na pískovcové stolové hoře a sloužil jako strážní místo nad zemskou stezkou, která spojovala Čechy s Lužicí (*Oybin: KurortOybin* [online], 2012).

1.4 Socioekonomická charakteristika ORP Turnov

1.4.1 Hospodářství

Hospodářství na Turnovsku je poměrně dost rozvinuté, a to díky velkému počtu průmyslových odvětví (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010). Z ekonomického hlediska je v Turnově nejvíce rozšířen tradiční strojírenský průmysl, dále sklářský, výroba bižuterie, technické keramiky, ale také se v posledních několika letech rozvíjí i průmysl

automobilový, který je zde provozován díky nedalekému automobilovému podniku Škoda Auto, a. s., v Mladé Boleslavi. Tento automobilový kolos působí kladně na strojírenské a automobilové subdodavatele nacházející se na Turnovsku. Jsou to průmyslové podniky Kamax, s. r. o., a GrupoAntolin Turnov, s. r. o. Tyto dvě velké firmy zaměstnávají celkem do 500 zaměstnanců (Strategický akční plán Turnov, 2010). Zemědělství je na Turnovsku rozvinuto oproti průmyslu podstatně méně. V Turnově působí společnost Ráj zahrádkářů Turnov, s. r. o., která se zabývá především pěstováním rostlin, výrobou osiv a sadby, rostlinnou výrobou, chovem ryb, ostatních živočichů a rostlin na vodní ploše, ale také je to specializovaný maloobchod. Dalším významným zemědělským činitelem v ORP Turnov je firma ZEA Sedmihorky, s. r. o. Ta se nachází v obci Karlovice, zhruba 7 kilometrů od Turnova. ZEA Sedmihorky, s. r. o., se zabývá zemědělskou výrobou a myslivostí. Dále vyrábí průmyslová krmiva a krmné směsi pro hospodářská a užitková zvířata a zprostředkovává specializovaný velkoobchod. Firma, která se zabývá ve velkém množství chovem hospodářského zvířectva, je SZP Sychrov, a. s. Tato firma, sídlící v obci Čtverín, se zabývá chovem živých prasat a také prodejem surových produktů z chovu. Stejně jako Ráj zahrádkářů Turnov, s. r. o., má firma SZP Sychrov, a. s., specializovaný maloobchod.

V posledních pěti letech je v Turnově zaznamenán velký nárůst podnikatelských subjektů. Jedná se především o obchodní společnosti, podnikatele a živnostníky (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010). Podnikatelské ekonomické subjekty tvoří zhruba polovinu všech ekonomicky aktivních obyvatel. Naopak je pozorován pokles soukromě hospodařících fyzických osob. Celkově bylo na území Turnova k 31. 12. 2010. evidováno 3 716 ekonomických subjektů. Ekonomické podniky, které se v Turnově nacházejí, jsou řazeny do kategorie malých a středních podniků. V Turnově se nenachází žádný velký podnik, který by byl obrovskou konkurencí pro ostatní podniky. Malé a střední firmy, které zaměstnávají pod 500 zaměstnanců, jsou z hlediska velikosti města Turnov naopak výhodou, jelikož zde nehrozí tzv. zranitelnost trhu práce (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010, *ITurnovsko: informační regionální portál* [online], 2012).

1.4.2 Průmyslové zóny

Město Turnov má dvě hlavní průmyslové zóny, jedná se o průmyslovou zónu „Ohrazenice“ a Vesecko (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010). První uvedená zóna „Ohrazenice“ má charakter tzv. greenfields. To znamená, že průmyslové podniky (zóny) byly vystaveny na zelených loukách společně s výstavbou nové silniční komunikace. V této zóně, která se rozkládá na původních zelených loukách ve směru na Liberec o výměře 9,23ha, se nachází jeden z největších průmyslových podniků Turnovska, závod GrupoAntolin Turnov, s. r. o. Tato firma se zabývá výrobou interiérů pro automobilový průmysl. Druhým významným podnikem v průmyslové zóně Ohrazenice je firma Mencl Guss, s. r. o., která se zabývá výrobou odlitků z oceli a slitiny a jejich produkty jsou využívány v celém strojírenském průmyslu. Průmyslový areál je doplněn relativně novou výstavbou nové čerpací stanice pohonných hmot. V druhé významné průmyslové zóně Vesecko, s rozlohou 21,3ha, se nachází mnohem více průmyslových firem a tuto oblast lze charakterizovat jako oblast s nejvyšším počtem zaměstnaných obyvatel. Celková rozloha Vesecka činí 53ha, a to z důvodu dalšího možného rozšíření. Průmyslová zóna Vesecko má charakter „brownfields“ (tj. zastavěné plochy určené k revitalizaci) a je situována v blízkosti silniční komunikace kolem městské části Daliměřice a Hrubý Rohozec.

V dnešní době se zde nachází řada významných firem. Jeden z největších podniků, Ontex CZ, s. r. o., je nejdominantnějším prvkem v celé lokalitě. Zabývá se výrobou hygienických potřeb. Právě Ontex CZ, s. r. o., začal již v roce 2011 využívat možnou plochu pro další výstavbu výrobního komplexu. Mezi další významné průmyslové podniky patří např. AGBA, v. o. s., Helios Bau, s. r. o., či Duvemaro, s. r. o. V okrajových částech města se nachází již menší počet firem, ty už nejsou řazeny do průmyslových zón. Největším z okrajových podniků je Sklostroj Turnov CZ, s. r. o., který se rozprostírá na hranici města Turnov a sousedící obci Přepře.

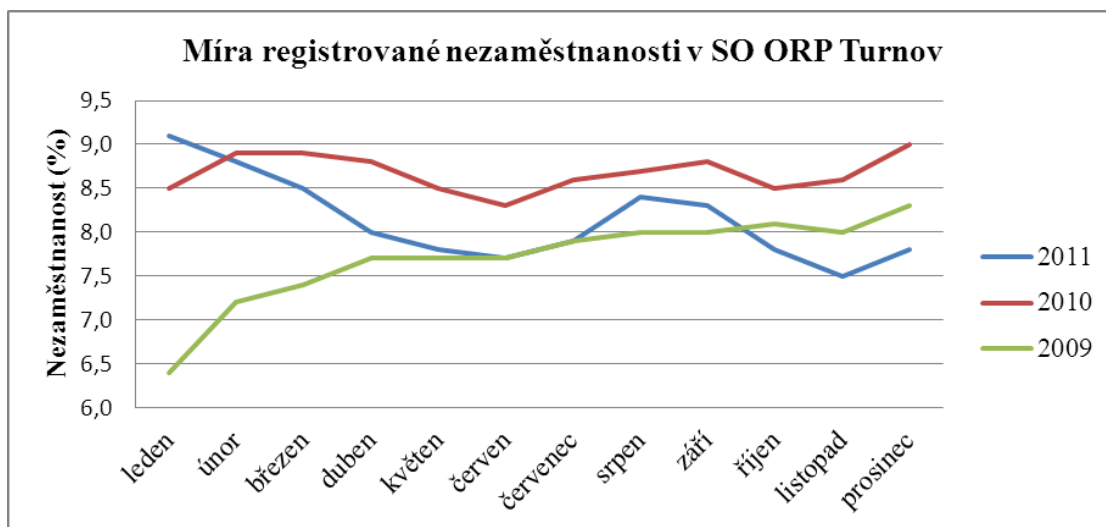
Výrobním zaměřením podniku je výroba sklářských linek, strojů a sklářských forem na výrobu obalového skla. V městské části Nudvojovice je vystavěn a nově zrenovován další průmyslový kolos, Kamax, s. r. o., který se zabývá výrobou vysokopevnostních spojovacích dílů s využitím v automobilovém průmyslu (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

V rámci Libereckého kraje byla v roce 2002 vypracována „Analýza podnikatelského prostředí v Libereckém kraji“, která byla použita jako podkladový materiál dokumentu Program rozvoje kraje. Výsledkem této analýzy bylo zjištění stavu obcí v Libereckém kraji. Některé obce byly vyhodnoceny jako „hospodářsky slabé“ nebo jako „ohrožené oblasti“, některé obce byly zařazeny do skupiny „ostatní“. Z pohledu SO ORP Turnov bylo samotné město zařazeno do stejné kategorie, jelikož nevyžaduje z pohledu Libereckého kraje žádné intervence. Převážný počet obcí ve spádové oblasti města byl označen taktéž jako „ostatní“, pouhé tři obce (Troskovice, Holenice, Olešnice) byly definovány jako „hospodářsky slabé oblasti“. Důvodem tohoto označení je velice minimální či téměř žádný hospodářský subjekt. Jedinou obcí, která byla označena jako „ohrožená oblast“, je obec Sychrov (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

1.5 Trh práce a míra nezaměstnanosti

Turnovský region patří v rámci Libereckého kraje i České republiky již dlouho k oblastem s velice nízkou dlouhodobou nezaměstnaností, a to právě díky již výše uvedeným ekonomickým lokalitám, které se převážně v Turnově nacházejí. V měsíci prosinci roku 2011 činila míra nezaměstnanosti na Turnovsku pouze 8,3%, čímž se spolu s mikroregiony Hodkovicko (8,0%) a Jablonecko (7,8%) řadí mezi nejméně nezaměstnané mikroregiony v Libereckém kraji (ČSÚ, 2011). Porovnání s ostatními okolními mikroregiony v rozmezí posledních třech let je znázorněno v následující tabulce.

Graf 1 - Míra registrované nezaměstnanosti v SO ORP Turnov (Portál MPSV, 2012)

Tab. 1 - Míra nezaměstnanosti v jednotlivých sousedících mikroregionech (Portál MPSV, 2012)

Míra nezaměstnanosti (%)			
Mikroregiony	2009	2010	2011
Semilsko	8,5	11,4	10,9
Turnovsko	6,4	9,1	8,3
Železnobrodsko	9,3	14,1	9,9
Jablonecko	6,0	9,9	7,8
Hodkovicko	6,7	8,6	8,0
Mnichovohradištsko	4,1	7,4	5,1

1.6 Technická a dopravní infrastruktura

1.6.1 Technická infrastruktura

ORP Turnov lze považovat za vyspělý region, ale má v oblasti technické infrastruktury nedostatky. ORP Turnov by se dala zařadit do typu venkovského regionu, a tak běžné technické nedostatky jsou hlavním záporným faktorem v regionu (ÚAP SO ORP TURNOV, 2010).

Nejdůležitějším prvkem technické infrastruktury je zásobování obcí pitnou vodou. Zásobování obcí v ORP Turnov probíhá z veřejných vodovodů, které jsou

vybudovány téměř ve všech obcích. Kde veřejný vodovod chybí, probíhá zásobování obyvatel pitnou vodou ze soukromých studní. V ORP Turnov se z hlediska zásobování vody řeší problém ve vodovodních řádech. Některé jsou v obcích zastaralé, a tak je třeba je nově zrekonstruovat. Bohužel v ORP existuje obec Holenice, ve které vodovodní řád zcela chybí.

Mnohem větším problémem, který se v ORP velice často a také ve velké míře nachází, je kanalizační síť nenapojená na ČOV. Tento nešvar se týká 28 obcí z celé ORP Turnov. Z toho vyplývá, že pouze 9 obcí má kanalizační síť napojenou na ČOV. Jsou to tyto obce: Karlovice, Malá Skála, Mírová pod Kozákovem, Příšovice, Vlastibořice a město Turnov. Obce Přepere, Jenišovice jsou napojeny kanalizační sítí na ČOV v Turnově. Do budoucna se počítá s napojením kanalizace na ČOV i v dalších obcích (Radimovice, Kobyly, Pěňčín a Svijany), které mají tuto výstavbu v návrhu. V ostatních zbylých obcích v ORP Turnov chybí vybudovaná kanalizační síť s napojením na ČOV.

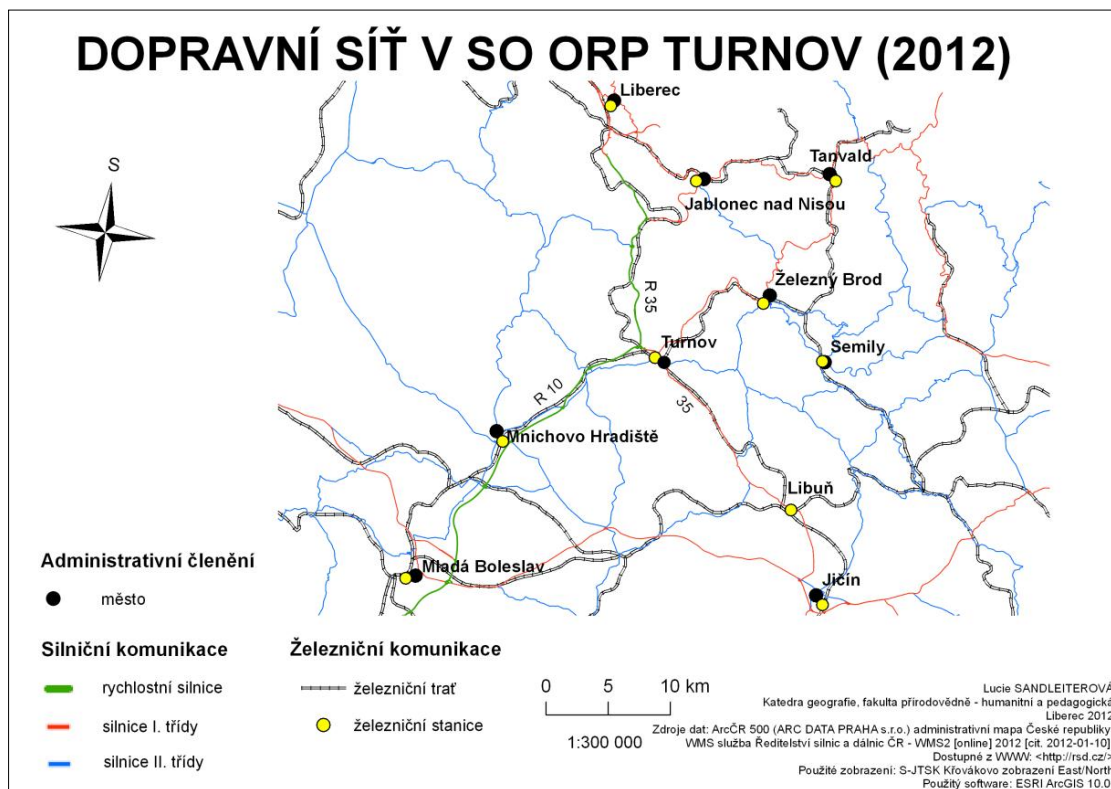
V ORP Turnov jsou všechny obce pokryty elektrickou sítí. V současné době proběhlo v celém ORP navýšení a prodloužení vedení elektrického napětí v těchto obcích: Karlovice, Čtveřín, Hrubá Skála, Frýdštejn, Kobyly, Ktová, Lažany, Modřišice, Malá Skála, Pěňčín, Přepere, Radimovice, Radostná pod Kozákovem, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany, Sychrov, Tatobity, Turnov a Vlastibořice. Ve zbylých obcích v ORP Turnov bylo naopak vedení elektrického napětí zkráceno z důvodu nového vedení elektrického napětí. V oblasti plynofikace v ORP Turnov je plynem zásobováno pouze 22 obcí: Čtveřín, Turnov, Frýdštejn, Hrubá Skála, Jenišovice, Karlovice, Klokočí, Lažany, Loučky, Malá Skála, Mírová pod Kozákovem, Modřišice, Ohrazenice, Paceřice, Pěňčín, Přepere, Příšovice, Rovensko pod Troskami, Svijanský Újezd, Svijany a obec Všeň (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

1.6.2 Dopravní infrastruktura

V roce 2005 proběhlo celostátní sčítání dopravy jak na dálniční síti, tak i na silniční síti České republiky. Díky tomuto sčítání vznikly výsledky intenzity dopravy a tím také byly zjištěny nejvytíženější úseky. Oproti roku 2000 se např. v celém Libereckém kraji zvýšil maximální nárůst intenzity dopravy o necelých 14 000 automobilů za den. Po vstupu České republiky do EU (1. 5. 2004) byla zaregistrována výrazná změna v nákladní dopravě mezinárodního významu. Došlo totiž k jejímu obrovskému nárůstu. Stejně tak tomu bylo i v automobilové dopravě. Tato

celorepubliková změna se dotkla téměř všech měst v České republice, výjimkou nebylo ani město Turnov (*Celostátní sčítání dopravy 2005* [online], 2012).

Obr. 4 - Dopravní síť v SO ORP Turnov

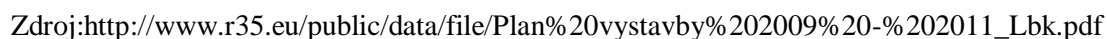
autor: L. Sandleiterová

1.6.3 Rychlostní silnice R35

Hlubokým problémem nejen ve městě, ale také v celém ORP Turnov, který je velkým trnem v oku nejen obyvatelům Turnova, ale i také návštěvníkům, je silniční průtah skrz centrum města. Nejhorším úsekem, který se v tomto průtahu nachází, je dvoukilometrový úsek směrem na obec Bělou u Turnova. Ten rozděluje náměstí na dvě poloviny. A toto rozdělení náměstí Českého ráje je důsledkem silničního průtahu. Přes ten denně projelo přes osmnáct tisíc automobilů (stav k roku 2005) a díky tomuto jevu se jednalo o jeden z nejvytíženějších úseků na silnicích druhé třídy v rámci Libereckého kraje. Dalším, ještě více zatíženým úsekem ve městě byl Turnov - průtah na silnici první třídy směrem na Jičín.

Řešením prvního uvedeného problému bude výstavba a zároveň prodloužení již vybudované rychlostní silnice R35 (ŘSD, 2012). V dnešní době je rychlostní silnice R35 v provozu ale bohužel jen částečně, jelikož jednotlivé úseky nejsou stále

Obr. 5 - Rychlostní silnice R35 v rámci Libereckého kraje (ŘSD, 2012)

Turnovska se týkají dva úseky rychlostní silnice R35, a to Turnov – Liberec a Turnov – Jičín. Úsek Turnov – Liberec je od roku 2008 v provozu a v dnešní době se uvažuje pouze o jeho prodloužení směrem na Hradec Králové (viz Mapa 2 - Rychlostní silnice R35 v rámci Libereckého kraje). Všechny úseky rychlostní silnice R35 byly navrženy tak, aby odpovídaly technickým parametrům, konfiguraci území a osídlení podle směrnice ČSN 73 6101 - Projektování silnic a dálnic a ČSN 73 736102 -

Projektování křižovatek na pozemních komunikacích (*Studie proveditelnosti a účelnosti silnice R35* [online], 2009).

Úsek Turnov – Liberec má délku 16,9 km, je na něm vystavěna pouze jedna odpočívka, a to v Hodkovicích nad Mohelkou. Jak již bylo výše uvedeno, je tento úsek hlavní spojnici města Liberce a Prahy v Libereckém kraji. Na něj se také napojuje silnice první třídy I/65 z Jablonce nad Nisou.

Druhý úsek, Turnov – Jičín, má celkovou délku v rozmezí 35 – 41,4 km a tento úsek má od konce roku 2011 schválen výstavbu koridoru 1 „severní“. V tomto úseku není počítáno s žádnou odpočívku. Tento řešený dopravní úsek mezi Turnovem a Jičínem má v současné době již tzv. stabilizované vedení trasy. Území, přes které v budoucnosti rychlostní silnice R35 povede, je na západní straně obeháno rychlostní silnicí R10 v úseku u Mnichova Hradiště a Turnova, dále na severní straně rychlostní silnicí R35 v úseku mezi Libercem a Turnovem, linií Jablonec nad Nisou, Železný Brod a Lomnice nad Popelkou a jižní strana ohraničuje území města Mnichovo Hradiště, Sobotka a Jičín. Na východní straně území výstavby rychlostní silnice zasahuje k obci Úlibice u Jičína (ŘSD, 2012).

V rámci řešené rychlostní silnice R35 byly navrženy a pověřeny tři koridory: Koridor 1 – „severní“, Koridor 2 – „jižní“ a Koridor 3 – „superseverní“. Všechny tyto tři koridory byly navrhovány tak, aby v nich bylo možné vést trasu v co nejmenším zásahu do CHKO Český ráj a také mimo zástavbu dotčených obcí (*Studie proveditelnosti a účelnosti silnice R35* [online], 2009). Výjimkou je Koridor 3 – „superseverní“, který z návrhu ZÚR LK byl odebrán z důvodu nereálné výstavby, obrovské finanční nákladnosti a odporu dotčených obcí. Tento koridor byl navržen jako poslední možná varianta výstavby rychlostní silnice R35.

Koridor 1 - „severní“ je vymezen takto: Začátek trasy povede od křižovatky v obci Ohrazenice, kde se napojí na R10 ve směru od Prahy, na R35 ve směru od Liberce a na I/10 ve směru na Harrachov. Trasa dále směřuje jihovýchodně od Turnova a vede souběžně s již vystavěnou silnicí I/35 až k obci Jinolice. Od Jinolic dále pokračuje severním obchvatem města Jičína až k Úlibicím. Tento koridor byl navržen tak, aby vedl mimo území CHKO Český ráj a zároveň v maximální vzdálenosti od chráněné oblasti. Celková délka tohoto prvního koridoru se pohybuje okolo 35 km, z toho v Libereckém kraji je to téměř 18,5 km, na území Královéhradeckého kraje se délka pohybuje zhruba okolo 16,5 km (ŘSD, 2012).

Obr. 6 - Koridor 1 – „severní“ (ŘSD, 2012)

Zdroj: <http://www.r35.eu/stavebni-useky/liberec%E2%80%93hradec-kralove/turnov-jicin/maps>

Koridor 2 – „jižní“ by potenciálně začínal na již vystavěné rychlostní silnici R10 u Mnichova Hradiště, cca 1,5 km za stávající R10. V tomto místě je navržena nová výstavba křižovatky, ve které by se napojovala R10 na R35 ve směru na Liberec a na Prahu. Trasa by směřovala na východ směrem na město Jičín, taktéž již v souběhu s vystavěnými silnicemi druhé třídy, a u Jičína by se napojovala na severní obchvat a dále na stabilizovanou R35 mezi Úlibicemi a Hradcem Králové, na kterou by se napojovala z jižního směru. Koridor 2 – „jižní“ je opět navrhován tak, aby v co nejmenší míře zasahoval do CHKO Český ráj (jižní část Prachovských skal) a dále tak, aby vybudovaná silnice vedla v souběhu s již vystavěnou silnicí I/16 mezi Jičínem a Sobotkou. V tomto koridoru se taktéž jedná o velice hustě osídlené území mezi

Mnichovým Hradištěm a Jičínem. Tento koridor prochází Středočeským krajem v délce cca 14,3 km, v Královéhradeckém kraji se délka koridoru pohybuje okolo 26,7 km. Výsledná trasa koridoru měří přibližně 41 km (ŘSD, 2012).

1.7 Sociodemografické podmínky

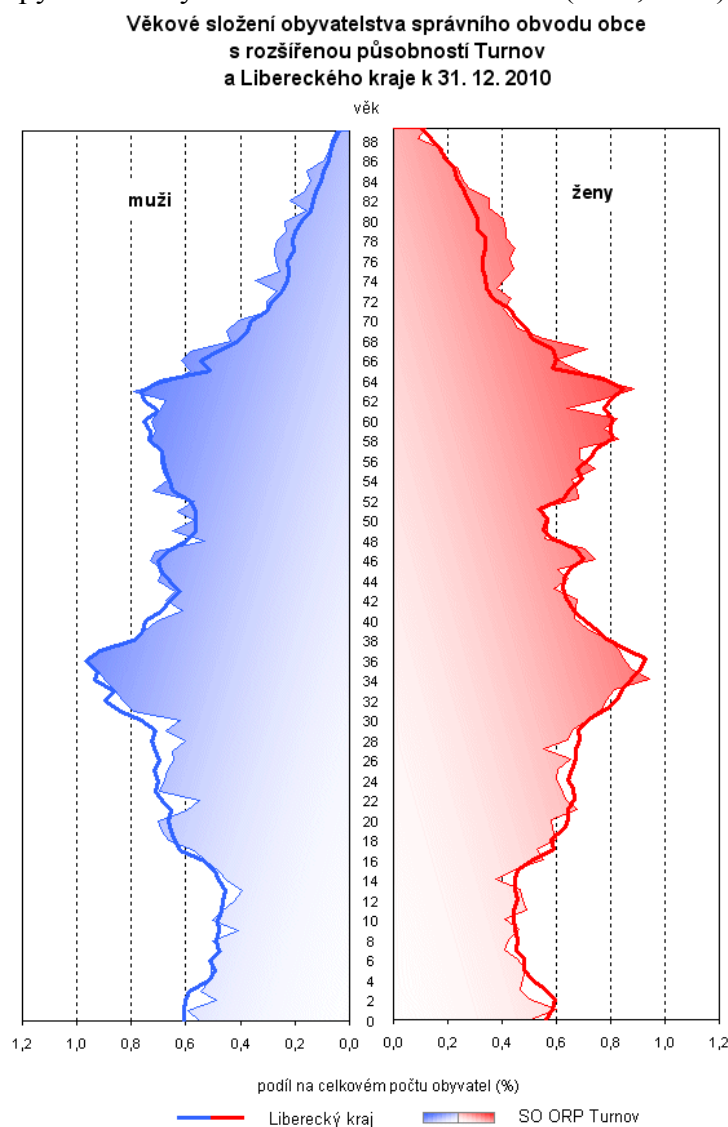
Od 1. 1. 2003 vešlo v platnost nové administrativní územní členění České republiky. To způsobilo změny v administrativním členění nejen Libereckého kraje. Tento kraj byl rozdělen na již výše zmíněných deset SO ORP. Ze své vlastní iniciativy jsem se zabývala výzkumem vývoje počtu obyvatel v ORP Turnov od roku 1991, který byl pro Českou republiku a její obyvatele přelomovým rokem z hlediska budoucího uspořádání státu a jejich života.

V Libereckém kraji po roce 1990 došlo k velkému nárůstu porodnosti, který se týkal ovšem pouze ORP Česká Lípa. V tomto obvodu nárůst porodnosti vydržel až do roku 2004. V ostatních zbylých správních obvodech Libereckého kraje nebyl nárůst porodnosti nijak zvlášť výrazný, spíše naopak byl do téhož roku 2004 zaregistrován úbytek počtu obyvatel. V tomto sledovaném období mezi lety 1991 – 2004 se počet obyvatel v SO ORP Turnov pohyboval téměř po celou dobu okolo 31 000. Po roce 2004 se počet obyvatel, kteří byli sečtení při poslední statistice (ČSÚ, 2011), začal ve správním obvodu zvyšovat až na 32 271 obyvatel.

Tab. 2 - Vývoj počtu obyvatel ORP Turnov v období 1991 – 2011 (ČSÚ, 2011)

	1991	1994	2000	2004	2008	2011
ORP Turnov	30 752	30 860	30 826	31 138	31 859	32 271
město Turnov	14 398	14 627	14 686	14 447	14 462	14 387

Graf 2 - Věková pyramida obyvatelstva v SO ORP Turnov (ČSÚ, 2010)

Zdroj: [http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_tu/\\$FILE/5109.gif](http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_tu/$FILE/5109.gif)

Mezi lety 2000 – 2010 dochází v celém ORP Turnov k nárůstu počtu obyvatel v rámci Libereckého kraje, jednalo se o celkový nárůst o 4,2%. Tento trend se stále zachovává a v posledních dvou letech se počet obyvatel v ORP nadále pomalu navyšuje. Důvodem jsou jistě přírodní podmínky, poloha v rámci okolních významných měst, ale určitě je to také vize stálého rozvoje regionu. Pouze v některých obcích v ORP Turnov dochází k opačnému jevu, k poklesu počtu obyvatel. Tyto obce jsou málo perspektivní a rozvojový potenciál v nich je poměrně malý. Příčinou tohoto jevu je samotné postavení obcí v ORP Turnov. Nacházejí se totiž na hranicích ORP, jedná se o tzv. marginální obce, jakými jsou např. Frýdštejn, Žďárek nebo Svijany (ČSÚ, 2011). V SO ORP Turnov se nachází celkem 23 mateřských škol, 20 základních škol

a 4 střední školy. Ve spádových obcích nad 500 obyvatel, kromě obce Frýdštejn a Karlovice, se nacházejí jak mateřské školy, tak i základní školy s prvním stupněm. Střední školy a vyšší odborná škola jsou pak situovány pouze v Turnově. Jelikož jsou z pohledu studentů stále vyšší nároky na vzdělání, tak rok od roku je počet žáků a studentů dojíždějících do větších měst vyšší, činí 46,3 %.

Nejvyšší počet žáků je zaznamenán v letošním školním roce 2011/2012, kdy oproti školnímu roku 2007/2008 jejich celkový počet v celém SO ORP Turnov stoupl o 36 žáků. (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010). Pozoruhodný jev v celém SO ORP je na ZŠ a MŠ Všeň. Ve školním roce 2007/2008 všeňskou základní školu včetně mateřské školy navštěvovalo celkem 30 žáků. Důvodem, proč v obci Všeň je provozována tato škola, je jak iniciativa pana starosty, tak iniciativa rodičů žáků, aby děti nemusely dojíždět až do Mašova či Turnova, kde se nachází nejbližší základní a mateřská škola. V ostatních základních školách jsou v počtech žáků v posledních pěti letech relativně nepatrné rozdíly.

1.7.1 Turnov z pohledu obyvatel

K vytvoření této „sociologické“ kapitoly mi byla nápomocna kniha Chápající rozhovor, kterou napsal autor Jean-Claude Kaufmann. V této knize autor objasňuje nejtypičtější úskalí a chyby při vedení rozhovorů a sběru dat pro něj. Autor vychází především ze svých vlastních zkušeností, které v knize popisuje, a snaží se také poukázat na to, jak rozhovor správně vést, jak chápat a docílit svého, samozřejmě s použitím metodologických postupů. Rozhovor je nejzákladnější sociologickou metodou každého výzkumu, ale není nejjednodušší. Bohužel v současné době klesá velice zájem o druhého člověka, lidé už nezajímá, co dělá souseď, ale více se naopak soustředí na své zájmy a záležitosti, a proto vzniká následně problém při rozhovoru, který náhodně vznikl při setkání (J. Kaufmann, 2007). Přesto přese všechno se debatu, jakkoli oslabenou a odsunutou do ústraní, daří vést, dokonce rozvíjet do nových směrů, které zachytil Philippe Corcuff (Kaufmann, 2007, s. 17-65).

Při vedení rozhovoru je třeba si dát pozor na úskalí, se kterými se běžný uživatel, tedy i já, setká. Jde o to naučit se rozhovor vést směrem, který chceme, volit vhodné, promyšlené dotazy a rozhovor stále udržovat na určité úrovni. Při zpracování je rozhovor následně doladěn. To jsou běžné praktiky a postupy při vedení rozhovoru s aktéry. Autor v knize ve čtyřech kapitolách představuje své zkušenosti z terénu a praktiky s vedením rozhovorů (Kaufmann, 2007, s. 17-65).

Pro tuto kapitolu byla využita jak metoda rozhovoru, tak vlastní dotazníkové šetření a terénní průzkum Turnovska. K vytvoření dotazníků bylo třeba rozhovorů se spoluobčany a na základě těchto rozhovorů vznikly otázky. Nejprve bylo třeba si zvolit výchozí otázku/téma. Tento výchozí bod musí být dokonale promyšlen. Na druhou stranu každé téma je vlastně dobré, lepší než žádné a třeba i zprvu špatné téma později může vyústit ve velice dobrý rozhovor, který nám zprostředkuje dobré výsledky (Kaufmann, 2007, s. 17-65).

Rozhovor byl veden zpočátku spontánně, po získání důvěry v tématu „Rozvoj Turnovska“ následovaly podrobnější dotazy a jako zpětnou vazbu jsem dostávala obsáhlé názory spoluobčanů. Z výpovědí občanů byly následně vytvořeny dotazníkové otázky a ty seřazeny podle výpovědí. Vzniklé dotazníky byly rozeslány převážně známým spoluobčanům, od kterých dotazníky putovaly dále jejich známým. Dotazníky byly doručeny pomocí e-mailů s podrobným vysvětlením. Celkem bylo rozesláno 30 dotazníků. Otázky se zcela týkaly města/obce, kde dotazovaní obyvatelé bydlí, jak se jim v jejich městě/obci žije, kde pracují, popř. studují. Dotazovaní takto měli možnost vyjádřit se k zastupitelstvu města a vedení města, k probíhajícím změnám či sdělit, co se jim ve městě/obci nelíbí. Další body v dotazníku se týkaly budoucnosti (zda by občané chtěli ve svém městě/obci nadále zůstat) anebo která města jsou pro ně přínosná, která vyhledávají a za jakým účelem.

Tab. 3 - Výsledky dotazníkového šetření pro Turnov (vlastní šetření)

Hodnocení				
Turnov	Spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Nespokojen
Spokojenost s žitím ve městě	7	8		
	Ano	Ne	Změna:	
Změna/vylepšení stavu města	12	3	zlepšit dopravu a parkování, více kulturních akcí	
	Turnov	Jiné		
Práce/studium	12	3		
	Dostatečná	Nedostatečná		
Informovanost veřejnosti	8	7		
	Ano	Ne	Důvod:	
Spokojenost s vedením města	7	8	špatné vedení a hospodaření s financemi	
	Ano	Ne	Místo	
Zůstat v budoucnosti ve městě	6	9	cizina, Praha, Brno, Liberec	

Tab. 4 - Výsledky dotazníkového šetření pro obec v ORP Turnov (vlastní šetření)

Hodnocení				
Obec*	Spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Nespokojen
Spokojenost s žitím ve městě	13	2		
	Ano	Ne	Změna	
Změna/vylepšení stavu města	5	10	doprava, kultura, vedení obce	
	Turnov	Jiné		
Práce/studium	10	5		
	Dostatečná	Nedostatečná		
Informovanost veřejnosti	12	3		
	Ano	Ne	Důvod	
Spokojenost s vedením města	13	2	špatné hospodaření	
	Ano	Ne	Místo	
Zůstat v budoucnosti ve městě	7	8	Praha, Turnov, cizina	

* Karlovice, Kacanovy, Všeň, Přepče, Tatobity, Mírová pod Kozákovem, Soběslavice, Svijany, Olešnice, Vyskeř, Jenišovice

V první uvedené tabulce lze zhodnotit celkovou spokojenost obyvatel se svým životem v Turnově, stejně tak i spokojenost s vedením města. Ovšem nejvýraznější nespokojenost byla shledána ve změnách/stavu města. Téměř naprosto všichni oslovení obyvatelé Turnova (12) by přivítali jednoznačnou změnu, která by se týkala parkování – to je opravdu ve městě na tragické úrovni, stejně jako dopravní infrastruktura. Velice podobné je to i u spokojenosti/nespokojenosti s vedením města (zastupitelstva). Zde se občané vyjádřili ke špatnému hospodaření města s financemi, nelíbí se jim, že vedení města a zastupitelé upřednostňují pouze své zájmy, nechodí mezi obyvatele a nevědí, jak město ve skutečnosti vypadá a jak lidé žijí. Tyto špatné faktory z dotazníkového šetření jsou nejspíše důvodem toho, proč víc než polovina dotazovaných uvažuje o změně svého budoucího pobytu.

Druhá tabulka byla zaměřena na obyvatele vybraných obcí v ORP Turnov. Obce byly vybírány dle svých pozic k Turnovu. Část jich lze označit jako kontaktní obce, část jako marginální. Zde jsem předpokládala podobné výsledky, jako ty, které byly zjištěny. Téměř všichni oslovení jsou spokojeni se životem ve své obci, s vedením obce, veřejnou informovaností a nepovažují změnu ve své obci za nutnou. Pozoruhodný je jev budoucnosti v dané obci. O jedno rozhodnutí převažuje fakt, že obyvatelé by ve svých obcích nechtěli dále zůstat, i když souhlasili se spokojeností se svým životem v obci.

Městem, které je obyvateli Turnova označováno jako „nejlepší“, je krajské město Liberec. Ten se nachází od Turnova zhruba 25 kilometrů a dopravní dostupnost do Liberce není nijak náročná. Dostupnost do Liberce je po rychlostní silnici R35, která vede z Prahy do Liberce, a v Turnově je na ni vybudován silniční nájezd. Díky této skutečnosti je časová dostupnost do Liberce velice krátká a rychlá. Město Liberec je využíváno a navštěvováno obyvateli Turnova především z hlediska široké možnosti nákupů ve velkých obchodních centrech, jakými jsou např. OC Nisa, OC Forum či Nákupní centrum Géčko. Tato nákupní centra jsou využívána převážně o víkendech a svátcích a lidé v nich stráví několik hodin nákupy textilu, potravin a spotřebních věcí. Hlavním cílem návštěvy Liberce nejsou pouze nákupní centra, ale také je město vyhledáváno z důvodu sportu a relaxace. Nedaleko Liberce v obci Jeřmanice byl vybudován v roce 2010 nový skiareál Obří sud Javorník. Tento areál je konkurencí druhého skiareálu Ještěd, který se nachází přímo v Liberci a který má již několikaletou tradici. Již v 70. letech 20. století byly na Ještědu vystavěny dva skokanské můstky, které byly po rekonstrukci a modernizaci využívány při Mistrovství světa v roce 2009. V tomto roce při Mistrovství světa v klasickém lyžování byly upraveny i běžecké tratě

v části Vesec, které jsou běžně využívány nejen obyvateli Liberce. Skiareál Ještěd je rozsáhlý areál, který zajišťuje návštěvníkům skvělé sportovní zázemí na několika sjezdových tratích, na které se návštěvníci dostanou na sedačkových lanovkách a lyžařských vlecích. Město Liberec je vyhledáváno také jako centrum relaxace a odpočinku. K tomuto účelu slouží městský bazén, aquapark Babylon Liberec či zoologická zahrada a botanická zahrada Liberec. Za účely kultury je v Liberci vystavěno několik divadel, nových moderních kin, ale také v areálu nové Tipsport Areny je zřízen Sport park, který slouží návštěvníkům pro další sportovní indoorové aktivity. Zde je možnost navštívit veřejně bruslení, střelnici, provozovat halové sporty apod. V rámci kultury slouží samotná Tipsport Arena jako centrum hokejových utkání místního hokejového týmu Bílí tygři Liberec, ale také je místem pro konání hudebních koncertů, veletrhů a ostatních zábavních akcí (vlastní šetření).

Druhým městem, které je nejvíce navštěvováno obyvateli Turnovska, je město Mladá Boleslav. Ta se nachází od Turnova ve vzdálenosti 30 kilometrů a dopravní dostupnost je po rychlostní silnici R10 směrem na Prahu. Obyvatelé Turnovska vyjíždějí do Mladé Boleslavi především za prací, a to díky automobilovému podniku Škoda Auto, a. s. Další důvod vyhledávání Mladé Boleslavi je stejný jako u Liberce, a to jsou nákupní centra. Nejstarším a největším nákupním centrem je Obchodní centrum Olympia Mladá Boleslav. V tomto centru se nachází celá řada malých obchodů s textilem, obuví, elektronikou a další malé mobilní obchody s tržním zbožím. Vedle těchto obchodů je v tomto nákupním centru i hypermarket, který zabírá největší nákupní plochu centra. Druhým nákupním centrem je Bondy centrum, které je novější obdobou Obchodního centra Olympia, ale co se týče rozlohy, tak je Bondy centrum téměř o polovinu rozlohy Olympie menší. Vedle nákupních center je v Mladé Boleslavi také velká nabídka kultury. Největším a zároveň nejdominantnějším kulturním prvkem je Škoda Auto Muzeum, které v dnešní době prochází rekonstrukcí. Ta bude ukončena v srpnu roku 2012. Pod záštitou firmy Městská společnost sportovní a rekreační areály, s. r. o., je v Mladé Boleslavi provozováno hned několik sportovních lokalit, které využívají nejen obyvatelé města. V zimních měsících lze využívat zimní stadion, a to jak pro sledování hokejových zápasů místních hokejových týmů, tak i pro veřejné bruslení. Nejen sportovní aktivity jsou náplní zimního stadionu. Zimní stadion je např. využíván i jako koncertní hala k pořádání hudebních programů. Vedle zimního stadionu se nachází sportovní hala, která slouží rozmanitým sportovním aktivitám (vlastní šetření).

Hlavní město Praha je jedním z nejvyhledávanějších center České republiky. Cílem návštěv je město Praha spíše pro obyvatele Čech, pro obyvatele Moravy a Slezska by se spíše jednalo o město Brno, Ostravu, ale také i o rakouské město Vídeň. Praha je od Turnova vzdálena téměř 90 kilometrů a turnovští se do ní dostanou po rychlostní silnici R 10 přes Mladou Boleslav. Doba trvání cesty je jednu hodinu. Turnovští obyvatelé Prahu navštěvují převážně z kulturního hlediska. Nejvíce navštěvovaným místem je bezpochyby Pražský hrad, který přitahuje návštěvníky nejvíce Českými korunovačními klenoty, které jsou uchovávány v chrámu sv. Víta v Korunní komoře. Z tohoto důvodu je chrám sv. Víta nejhůře přístupným místem celého Pražského hradu. České korunovační klenoty jsou vystavovány pouze při významných a zvláštních příležitostech a k jejich vystavení je třeba souhlasu prezidenta republiky. Dalšími kulturními památkami v Praze, které jsou velice často navštěvovány, jsou např. Karlův most, Staroměstské náměstí a Staroměstská radnice či Václavské náměstí. Poslední zmiňovaná historická památka je velice často spojována s možnostmi nákupu textilu v malých pouličních obchodech. Stejně jako výše uvedená města je i Praha místem, kde se nachází velká nákupní centra. Jedná se např. o Centrum Černý Most, Centrum Chodov, Obchodní centrum Nový Smíchov či Obchodní dům Kotva. Ve všech těchto a dalších nákupních centrech v Praze je návštěvníkům nabízeno několik desítek obchodů, služby nákupních center, restaurace a občerstvení, ale také i moderní kina či sportovní zázemí (vlastní šetření).

1.7.2 Regionální tisk

„Je to normální, aby v poměrně malém městě byla redakce deníku, dvou měsíčníků, jednoho čtrnáctideníku a dvou čtvrtletníků, aby zde působil redaktor celoplošného veřejnoprávního rádia a aby tu byly dvě televize? A to jsou tu ještě více a méně zdařilé pokusy internetové. Mají šanci všichni v tržním prostředí přežít? A nejen přežít, ale se i užít? Je v patnáctitisícovém městě - a ve zhruba ještě jednou tolik co do počtu obyvatel velkém spádovém území - dostatek čtenářů dychtících po informacích?“ (Komentovaný průvodce mediálním světem Turnovska, Turnovsko v akci [online]. 2007).

Na Turnovsku je vydáváno celkem 5 regionálních tiskovin. Jedná se o regionální noviny „Turnovsko v akci“, „Turnovsko“, „Jizerníček“, vlastivědný sborník „Od Ještěda k Troskám“, „Muzejní čtvrtletník“, „Nové Pojizerky“, Turnovský a semilský deník“, regionální časopis „Hlasy a ohlasy Turnovska“.

Všechny tyto regionální tiskoviny je možné zakoupit v novinových stáncích na Turnovsku a kromě Hlasů a ohlasů Turnovska jsou novinové výtisky dodávány do poštovních schránek občanů Českou poštou. Všechny tyto regionální mediální tiskoviny jsou pouze informativního charakteru, žádná z nich neřeší problémy v regionu.

Nejvýznamnějšími tištěnými médii jsou „Turnovsko“, „Turnovsko v akci“ a „Hlasy a ohlasy Turnovska“, které informují obyvatele Turnovska o významných událostech, které se zde staly nebo naopak se chystají. Tento měsíčník je dodáván do spádové oblasti působnosti České pošty, tedy do marginálních obcí (viz. dále kap. Turnovský administrativní region), které spadají původně do jiného okresu, nejsou tyto noviny dodávány. „Turnovsko“ má charakter především informativní, jsou zde publikovány články ze současnosti, historie, předností je velký prostor na fotografie. V těchto novinách jsou občané informováni o politickém dění na Turnovsku, o volných pracovních místech, o chystaných výstavbách v regionu a získávají i informace z Krajského úřadu v Liberci.

Druhým novinovým regionálním tiskem je „Turnovsko v akci“. Tyto noviny jsou obyvateli Turnovska (vlastní šetření) více upřednostňovány, jelikož v nich je mnohem více informací z kultury a sportu na Turnovsku. Dále do těchto novin může každý občan Turnovska přispět svým článkem na aktuální téma nebo zprávou o nějaké regionální události či jejím hodnocením. Taktéž je zde zveřejňována nabídka aktuálních pracovních míst (nabídky jsou činěny nejvíce velkými firmami, např. Kamax, s. r. o., či Grupo Antolin Turnov, s. r. o.). Bohužel kvalita těchto regionálních novin je podle dotazovaných obyvatel horší než v předchozích letech. Důvodem menší spokojenosti s tímto tiskem je často publikování stejných článků, které se nacházely v předchozím čísle. „Hlasy a ohlasy Turnovska“ by se daly charakterizovat jako typickým časopisem regionálního významu. Tento časopis je vydáván Kulturním centrem Turnov a je dotován městským úřadem. Proto v tomto mediálním periodiku občané naleznou různé typy článků, které by v komerčním periodiku nenašli, např. články od zastupitelů města nebo organizací (*Turnovsko v akci* [online]. 2007).

Postupem času se od roku 2007 téměř všechna regionální media dostala na internetové stránky, a tak již dnes není žádný problém si přečíst na jednotlivých webových stránkách články jak z aktuálního vydání vybrané tiskoviny, tak články starší. (*Turnovsko v akci* [online]. 2007).

1.7.3 Postavení města Turnova v Libereckém kraji

Liberecký kraj se skládá ze čtyř okresů: Liberec, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Semily. Město Turnov patří v rámci okresního členění do okresu Semily. V tomto okrese má ještě stále, z pohledu administrativní správy, důležitou pozici město Semily, které bylo okresním městem. Ovšem velikostně je v tomto okrese největší právě město Turnov, které se snaží usilovat o statut okresního města, jelikož je na místním městském úřadě zřízeno mnoho důležitých a potřebných odborů, které každodenně navštěvují stovky obyvatel. Dá se tedy říci, že statut ORP Turnov (to se skládá z částí třech okresů: Jabloneckého, Libereckého a Semilského) se do jisté míry snaží kompenzovat chybějící okresní město. Dalšími většími městy v tomto bývalém okrese je město Jilemnice a Lomnice nad Popelkou. Tato obě města nejsou nijak zvlášť významná. Jejich počet obyvatel je v rozmezí od 5 000 do 10 000. V porovnání s Turnovem jsou tato města zařazena ze sociogeografického hlediska mezi mikroregionální. Nejmenším městem v okrese Semily je Rovensko pod Troskami, které spadá do spádové oblasti SO ORP Turnov.

V okrese Semily by se Turnov dal charakterizovat jako velice dominantní město, dá se říci, že je to jedno z nejdominantnějších měst v okrese. Nejen, že je počtem obyvatel největším v okrese, ale také má nejlepší rozvojový potenciál. Mezi jednotlivými výše uvedenými městy má Turnov velice dobré vazby a vztahy, až na město Semily. Mezi městy Turnov a Semily vždy vládla nevraživost a ta se prohloubila po zrušení okresů, kdy se veškerá okresní administrativa přemístila právě do Semil. Semily nejsou ovšem vyhledávány pouze z důvodů administrativy, ale také např. zdravotnictví či školství. V posledních několika letech se zvýšila zdravotnická úroveň v Městské nemocnici v Semilech, a to nejen díky její rekonstrukci a nové dostavbě budovy, ale převážně zásluhou odborných služeb a kvalifikovaných zaměstnanců, kteří jsou vyhlášeni po celém okrese. Školní zařízení jsou v Semilech vyhledávána hlavně středoškoláky. Zde se jedná o Gymnázium Ivana Olbrachta Semily a Integrovanou střední školu Semily s mnoha výukovými obory. V pracovní nabídce si obě města nekonkurují.

Okresní město Semily je oproti Turnovu město s menším počtem obyvatel. K 1. 1. 2011 žilo v Semilech 8 736 obyvatel, což je oproti Turnovu zhruba o 6 tisíc obyvatel méně. Zprvu se zdá, že vazby mezi Turnovem a Semilami jsou výborné, ale bohužel z pohledu pracovní poptávky tomu tak není. Důvodem, proč pracovní poptávka

mezi těmito městy není nijak zvlášť velká, je vzdálenost a profil dopravní cesty. Důkazem je i bilance dojížděky do zaměstnání ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 (SLDB 2001, ČSÚ 2001), kde hlavním směrem za prací z města Semily je Železný Brod. Vzdálenost mezi těmito dvěma městy je 10 kilometrů a časová dostupnost je kolem patnácti minut. V roce 2001 žilo v obci Semily 9 262 obyvatel, z toho zhruba polovina obyvatel byla zaměstnána (4 483 zaměstnaných) a bilance dojíždějících obyvatel za prací do jiné obce činil 1 147 zaměstnaných obyvatel, z toho 841 obyvatel denně. Opačným jevem je dojížděka z okolních obcí, jedná se především o přilehlé malé obce v blízkosti Semil. Bilance dojížděky do obce (Semily) byla 2 130 obyvatel, z toho denně 1 886 obyvatel (SLDB, 2001).

Při porovnání s Turnovem z hlediska pracovních míst je na tom Turnov o něco lépe. V roce 2001 žilo v Turnově 14 456 obyvatel. Jelikož se jedná o město s velkým ekonomickým potenciálem, tak zde není v rámci pracovní dojížděky a vyjížděky tak velký rozdíl. Z celkového počtu pracujících obyvatel v Turnově (7 172 osob) vyjíždělo za prací mimo město pouze 1 408 obyvatel, hlavním směrem vyjížděky bylo město Liberec. Pozoruhodný je fakt, že z osob vyjíždějících mimo město (1 408 osob) jich 1 049 vyjíždělo denně (SLDB 2001, ČSÚ, 2001). Oproti tomu počet zaměstnaných osob z okolí dojíždějících do Turnova byl 4 678, z toho denně jich dojíždělo 4 190. V porovnání s okresním městem Semily byl v Turnově počet zaměstnaných téměř dvakrát vyšší. Tento samý jev platí i pro dojíždějící osoby do zaměstnání mimo obec. Srovnání dojíždění do jiné obce je v obou městech rozlišeno zhruba třemi sty osobami. Dá se říci, že tato dvě města by se dala zařadit ekonomicky do „chudých údolí“.

Dalším městem, které má v regionu své místo, je město Železný Brod. Ze sociogeografického hlediska se jedná o mikroregionální úroveň města s 6 496 obyvateli (stav k 1. 1. 2011). Město Železný Brod je pro svůj region vyhledávaným centrem jak z pracovní nabídky, školních zařízení, rekreace a sportu, ale také je historickým centrem v oboru sklářství. Ve městě se nachází Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, která zprostředkovává svým oborem sklářství vynikající výuku tohoto oboru a zachovává tak tradici regionu. Právě kvůli této střední škole do Železného Brodu dojíždí několik desítek studentů z celého okresu, a tvoří tedy jednu z vazeb mezi Turnovem a Železným Brodem. Další vazbou mezi těmito městy je nabídka rekreace, sportu a kultury. Na okraji města se rozprostírá nedaleko toku řeky Jizery koupaliště, které je vyhlášeno svou čistotou po celém regionu. V letních měsících je koupaliště každoročně plné jak místních občanů, tak

i návštěvníků z okolí. Co se týče kultury, tak největší památkou je železnobrodská radnice, která se nachází na náměstí. Z roubené stavby z roku 1670 byla přestavěna v roce 1890 na budovu v novorenesančním stylu. Každoročně je také v Železném Brodě pořádán tradiční Železnobrodský jarmark, na kterém vystupují ochotnické divadelní soubory, jsou zde ukázky tradičních řemesel a mnoho dílen a stánků s prodejem skla, ale i dalších tradičních tržních předmětů.

Z trhu práce jsou vazby mezi Turnovem a Železným Brodem velice slabé. Obě města jsou od sebe vzdálena 15 kilometrů a z ekonomického hlediska se ani jedněm obyvatelům města nevyplatí dojíždět za prací do druhého města. Proto hlavním směrem dojížděky ze Železného Brodu je okresní město Jablonec nad Nisou. Ze statistiky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vyplývá, že v tomto roce bylo 3 312 zaměstnaných osob, z nich počet vyjíždějících do jiné obce činil 932. Z těchto vyjíždějících osob jich 344 vyjíždělo za prací denně. Co se týče osob, které naopak dojížděly do Železného Brodu, tak jich bylo zjištěno celkem 1 212, z nich dojíždělo denně 1 094 (SLDB 2001, ČSÚ, 2011).

2 REGIONÁLNÍ ROZVOJ A METODY JEHO STUDIA

2.1 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj lze chápat ve dvou základních přístupech, a to v praktickém a akademickém. Praktické chápání regionálního rozvoje znamená vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného území vznikajícího v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. To se projevuje v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel, stavu životního prostředí atd. Potenciál regionu lze například hodnotit pomocí těchto ukazatelů: hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, míra nezaměstnanosti, výše průměrné mzdy, vzdělanostní struktury, kvalita a dostupnost infrastruktury. Přírodně-geografický potenciál regionu se hodnotí pomocí ukazatelů jako je množství a kvalita nerostných surovin, znečištění ovzduší apod. Akademický přístup chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk. Zejména ekonomie, geografie a sociologie řeší jevy, procesy a vztahy systematicky vymezeného prostoru, který je ovlivněn přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu. Toto pojetí regionálního rozvoje se často nazývá regionalistikou a je typické pro akademickou sféru (Wokoun, 2008, str. 11-14).

Akademický přístup podle Damborského používá ke svému chápání regionálního rozvoje tzv. regionální politiku. Ta ovlivňuje svou aplikací reálný vývoj celého regionu a ten zpětně působí na regionální politiku. Regionální politika do jisté míry ovlivňuje svými poznatky potenciál regionu, ovlivňuje i jeho úroveň. Tento politický nástroj, dá se říci, spíše charakterizuje jednotlivý region z hlediska vyrovnaného rozložení socioekonomických aktivit a podporuje regionální rozvoj regionu. Regionální politika by se dala charakterizovat dvěma základními pojetími: tradičním a moderním.

První uvedené se zabývá regionálními rozdíly, které se snaží snižovat, dále meziregionálním rozčleněním a otázkou lokalizace kapitálu. Hlavním znakem tradiční regionální politiky je centralizovanost, tj. zaměření na velké subjekty, které jsou klíčovým aktérem v regionu. Damborský moderní regionální politiku popisuje jako nástroj, pro který je nejdůležitější inovace a procesy restrukturalizace.

Moderní regionální politika se podrobněji zabývá mobilizací zdrojů, které se nacházejí uvnitř regionu, např. surovin, služeb, informací apod. V tomto případě je hlavním znakem decentralizace, to znamená, že zdroje, služby, informace se necentralizují pouze v jednom významném místě, ale jsou rozmístěny po celém regionu. V rámci České republiky zde existuje program, který je velkým koordinátorem celého rozvoje, a to Strategie regionálního rozvoje. Tímto programem, dokumentem se řídí všechny regiony v České republice.

„V současnosti se v České republice zájem o problematiku regionálního rozvoje zřetelně zvyšuje. Za touto skutečností stojí vnitřní a vnější příčiny. Mezi vnitřní se řadí výrazné regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti či výši průměrných mezd. Mezi vnější patří především vstup do Evropské unie, která usiluje o realizaci moderní regionální politiky“ (Wokoun R., 2008, str. 11-14).

„Pro správný regionální rozvoj je třeba nutná spolupráce všech obcí v regionu. Zúčastněnými mohou být jak složky veřejné správy, neziskové organizace, jednotlivé obce nebo např. i občané, důvodem ke spolupráci je vznik „synergického efektu“, tzn. uvědomění si, že společným úsilím lze mnohem lépe dosáhnout významnějšího úspěchu než snahou jednotlivce“ (Galvasová I., 2007). V rámci regionálního rozvoje ORP Turnov je potřeba spolupráce všech 37 obcí včetně města Turnova tak, aby vedla k efektivnosti. Důležité je, aby město napomáhalo jednotlivým obcím k realizaci vlastních rozvojových projektů a aktivit, které by jinak byly pro obce nemožné. Toto řešení napomáhá obcím snížit jejich problémy, týkající se např. malé populace a územní odlehlosti. Ovšem pouze iniciativa z jednoho subjektu není řešením, proto je třeba spolupráce mezi několika subjekty a jejich racionální a efektivní využívání vlastních disponibilních zdrojů, prostředků, které by vedly ke společnému cíli. *„Důvody, proč je obecní spolupráce důležitá, je jejich charakter. Ty mají především charakter účelový, spočívající ve spojení obcí s cílem zabezpečovat potřeby svěřené obci ze zákona [viz zákon č. 128/2000 Sb., o obcích – obecní zřízení, v platném znění (dále jen zákon)] v rámci samostatné působnosti (§ 35 zákona). Obce v samostatné působnosti (§ 84, 85 a 102 zákona) ve svém územním obvodu pečují v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku“* (Galvasová I., 2007).

2.2 Sociogeografická regionalizace ORP Turnov

Struktura osídlení Libereckého kraje je uspořádána do 215 obcí, z toho je 38 měst, která lze považovat za centra regionálního rozvoje. Mezi tato centra patří samozřejmě i město Turnov. Největším městem Libereckého kraje je Liberec, který má 101 865 obyvatel (k 1. 1. 2011) a tím je Liberec řazen jako 6. největší město v České republice. Za Libercem je druhým největším městem Jablonec nad Nisou. Ten obývá 45 356 obyvatel (k 1. 1. 2011). Třetím v pořadí je město Česká Lípa se svými 37 858 obyvateli a až na čtvrtém místě se nachází město Turnov. Turnov k datu 1. 1. 2011 čítal 14 387 obyvatel. Nejmenším městem, co se týče z počtu obyvatel, je město Nový Bor, který má 12 269 obyvatel (k 1. 1. 2011). Sociogeografickou regionalizaci zpracoval M. Hampl, který se zabývá převážně regionotvornými procesy, jako jsou pracovní vyjížďka a vyjížďka do školních zařízení. V tomto svém zaměření a následném zkoumání stanovil čtyři důležité kategorie regionů. Počátky jeho studování regionů jsou datovány již v 60. letech 20. století a jeho poznatky jsou stále průběžně aktualizovány.

Hierarchické typy regionů (Hampl M, 2005)

- makroregiony,
- mezoregiony,
 - mezoregiony 2. stupně,
 - mezoregiony 1. stupně,
- submezoregiony,
- mikroregiony

V porovnání všech těchto regionálních center v Libereckém kraji stojí v čele Liberec a ten je také ze sociogeografické úrovně charakterizován jako meziregionální centrum. Tímto postavením v kraji se Liberec zcela liší od ostatních regionálních center. Nad touto úrovní se nachází už jen hlavní město Praha, která je hierarchicky zařazena jako makroregionální. Podle Hampla lze označovat Českou republiku za makroregion, ve kterém hraje důležitou roli Praha. Na nižší hierarchické úrovni typu regionů se nachází společně Jablonec nad Nisou a Česká Lípa. Tato dvě regionální centra jsou na úrovni submezoregionální. Zatímco města Turnov a Nový Bor jsou zařazena do kategorie mikroregionální.

2.3 Turnovský administrativní region

2.3.1 Město Turnov

Město Turnov se nachází na okraji Libereckého kraje, zhruba 25 kilometrů jihovýchodně od krajského města Liberec, od hlavního města Prahy je vzdálen severovýchodně téměř 90 kilometrů. Turnov svou polohou vytváří významný komunikační silniční uzel na okraji Libereckého kraje. Městem prochází několik významných silničních koridorů (viz obr. 1). Nejdůležitějším silničním koridorem je rychlostní silnice R35, která propojuje město Turnov a krajské město Liberec, pak dále umožňuje propojení s městem Mladá Boleslav a hlavním městem Praha. Co se týče silniční komunikace směrem na Hradec Králové, je tato silniční komunikace v jakési nejistotě. V současné době vede na Jičín silnice II. třídy, ale uvažuje se a již také jedná o výstavbě nové čtyřproudové rychlostní silnice, která by měla navazovat na rychlostní silnici R35 z Liberce. Zároveň je také vstupním místem do známé oblasti Český ráj.

Významná okolní města silně ovlivňují postavení Turnova v regionu. V okruhu přibližně třiceti kilometrů kolem Turnova se nacházejí regionálně významná města, jakými je Liberec, Mnichovo Hradiště, Mladá Boleslav, Semily a Jičín. Vazby na tato města jsou velice odlišné. Nejsilnější a nejpevnější vazbu má město Turnov s krajským městem Liberec, jelikož jeho dopravní dostupnost je výhodná a rychlá, a co se týče služeb, které Liberec nabízí, jsou obyvateli velice často vyhledávané. Mnichovo Hradiště není svou kvalitou pro Turnov nijak významné, protože z regionálního hlediska a z hlediska rozvoje je město Turnov daleko schopnější a významnější.

Mladá Boleslav je rozvojově jednostranně zaměřená, přesto je to velice významné město, které svou ekonomikou ovlivňuje region. Pro město Turnov je Mladá Boleslav pouze centrem trhu práce, v menší míře je vyhledávána díky dostupným službám. Obyvatelé Turnova ji převážně nevyhledávají.

Okresní město Semily by se na první pohled mohlo zdát velice často vyhledávaným turnovskými obyvateli. Realita je ovšem jiná, Semily jsou vyhledávány pouze minimálně, většinou z administrativních důvodů. Semilský region, včetně města Semily, není příliš rozvinut. Oproti Turnovu nemají Semily příliš velký rozvojový potenciál, i když se region snaží svůj rozvoj stále více podporovat.

Posledním významným městem v okruhu Turnova je město Jičín, rozvojově velice schopné město. Jičín je oproti Turnovu svou rozlohou větší, počtem obyvatel však Turnov výrazněji nepřevyšuje, rozdíl činí asi 2 000 obyvatel. Město Jičín je obyvateli Turnova vyhledáván zřídka. Důvodem je špatná dopravní dostupnost. Ta je dána katastrofickým stavem silniční infrastruktury. Silnice prochází malými vesničkami, které svými hranicemi na sebe téměř navazují, proto jízda automobilem není plynulá.

Turnov je město s vlastní právní subjektivitou a je také zároveň městem s rozšířenou působností, resp. se jedná o správní obvod obce s rozšířenou působností Turnov. Tento správní obvod sousedí se SO ORP Liberec, Jablonec nad Nisou, Železný Brod a Semily. Na jižní hranici SO ORP Turnov sousedí se SO ORP Mnichovo Hradiště (Středočeský kraj) a SO ORP Jičín (Královéhradecký kraj), (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

Město se nachází v Turnovské pahorkatině na středním toku řeky Jizery, která je důležitým vodohospodářským tokem, ale také město rozděluje na dvě poloviny. V nadmořské výšce 267 m n. m. se nachází centrum samotného města – náměstí. Celková katastrální výměra města činí 2 273 ha a s touto rozlohou je pátým největším městem v okrese Semily. Město Turnov je členěno na 5 katastrálních území (Turnov, Daliměřice, Mašov u Turnova, Bukovina u Turnova a Malý Rohozec) a na 13 městských částí. (Nudvojovice, Daliměřice, Hrubý Rohozec, Kadeřavec, Mašov, Pelešany, Bukovina, Dolánky u Turnova, Kobylka, Loužek, Malý Rohozec, Mokřiny a Vazovec). Počet obyvatel žijících pouze ve městě byl k 1. 1. 2011 14 387 (ČSÚ, 2011; Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

2.3.2 Postavení města Turnova v SO ORP Turnov

Postavení města Turnova v rámci SO ORP Turnov je velice dominantní, nejen že užívá statut města, ale také je to město s největším počtem obyvatel (14 387 k 1. 1. 2011). Druhou obcí, která je ovšem méně významná, ale také užívá statut města, je Rovensko pod Troskami, které je obýváno 1 269 obyvateli (k 1.1 2011). Počet obyvatel zbylých obcí ve spádové oblasti ORP Turnov se pohybuje v rozmezí desítek až stovek. Velice zajímavý je poměr obyvatel města Turnova a zbylých obcí SO ORP Turnov: 14 387 obyvatel (Město Turnov), 17 884 obyvatel (zbylé obce SO ORP Turnov).

Z tohoto poměru lze vidět, že obyvatelstvo okolních spádových obcí převyšuje počet obyvatel města Turnova pouze o 3 497 obyvatel. Lze tedy poznamenat, že zbylé obce v SO ORP jsou v počtu obyvatel stejně velké jako město Turnov.

Se změnou územního členění státu byl Turnov v roce 2000 ustanoven jako obec s rozšířenou působností (ORP). Touto změnou se rozšířila spádová oblast města a také se zvýšil počet obcí, u kterých je Turnov obcí s pověřeným úřadem (OPÚ). Turnov je pro obyvatele ze spádových obcí hlavním centrem nejen z důvodu administrativní působnosti, ale je také centrem služeb, školství a rekreace, které město nabízí. Pro většinu obyvatel je Turnov také centrem zaměstnanosti. Jen minimální část obyvatel za práci dojíždí, především do nedalekého Liberce a Mladé Boleslavi. Ve správním obvodu je míra nezaměstnanosti v porovnání s ostatními správními obvody Libereckého kraje dlouhodobě velice nízká. Vyjížděka za práci a do škol je z Turnova poměrně vysoká.

Tab. 5 - Centra dojížděky a vyjížděky za práci s používaným dopravním prostředkem k cestě (ČSÚ, 2011)

Obec	Zaměstnaní	Dojíždějící do obce		Vyjíždějící z obce		Hlavní směr vyjížděky
		celkem	denně	celkem	denně	
Semily	4 483	2 130	1 886	1 147	841	Železný Brod
Turnov	7 172	4 678	4 190	1 408	1 049	Liberec
Železný Brod	3 312	1 212	1 094	932	344	Jablonec nad Nisou

V Turnově by se dala nabídka práce charakterizovat jako velice atraktivní, jelikož každý zájemce o práci zde nalezne mnoho možností na vhodný výběr pracovního poměru.

Ze zpracovaných dat ČSÚ byl počet evidovaných nezaměstnaných obyvatel a zároveň uchazečů o pracovní místo v celém SO ORP Turnov 1 555, kde hodnota dosažitelných zájemců o pracovní místa činila 1 512 (k 1. 1. 2011). Největší podíl na celkové hodnotě uchazečů o pracovní místo měly ženy, které byly zastoupeny počtem 782 uchazeček, což je více než polovina ze všech evidovaných uchazečů. Oproti velkému počtu uchazečů z řad žen byl počet evidovaných mužů dvakrát menší,

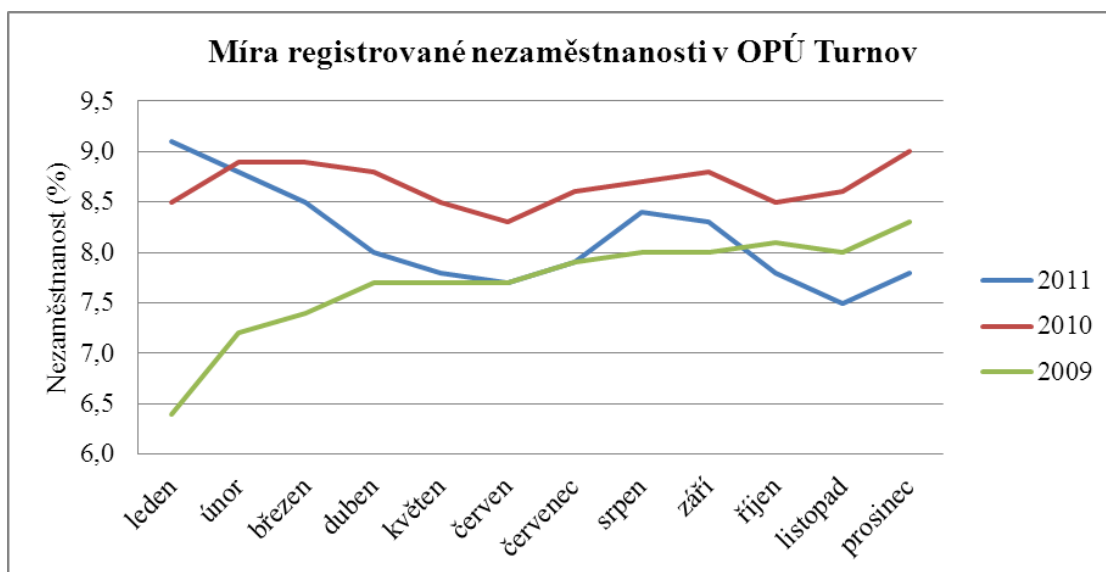
tzn. 383 uchazečů. Velice zajímavým poznatkem je také počet osob se zdravotním postižením evidovaných jako uchazeči o pracovní místo. Z celkového počtu 1 555 zájemců bylo evidováno 195 osob se zdravotním postižením.

Ze statistik Ministerstva práce a sociálních věcí byl vypracován graf registrované míry nezaměstnanosti v OPÚ Turnov a v SO ORP Turnov za období 2009 – 2011, která byla evidována na Úřadu práce v Semilech, resp. na jeho detašovaném pracovišti v Turnově. Tento níže uvedený vytvořený graf se zdá být na první pohled stejný jako graf nezaměstnanosti v kapitole Profil SO ORP Turnov. Jejich hodnoty se liší pouze v několika desetínách procent. Hlavním důvodem, proč jsou oba grafy téměř shodné, je ten, že velký vliv na SO ORP Turnov má právě samotné město Turnov, které tak ovlivňuje registrovanou míru nezaměstnanosti v celém ORP.

Největší rozdíl v míře nezaměstnanosti byl zaznamenán v roce 2009. Od měsíce ledna tohoto roku, kdy míra registrované nezaměstnanosti byla pouhých 6,4%, nezaměstnanost vysoce rostla do měsíce června, kdy nezaměstnanost činila 7,7%. Do konce roku již nebyl zaznamenán žádný výrazný pokles, nezaměstnanost se v Turnově až do měsíce listopadu udržovala zhruba na 8,0%, pouze na konci roku se opět nezaměstnanost zvýšila na 8,7%.

Rok 2010 by se dal pro Turnov označit jako relativně nejhorší z pohledu nezaměstnanosti, protože v tomto roce se míra registrované nezaměstnanosti převážně pohybovala v rozmezí 8,5% - 9,0%. Pouze od května do června byl zaznamenán pokles pod 8,5%. Opačný jev byl zaznamenán v minulém roce, v roce 2011, kdy z počátku roku míra nezaměstnanosti prudce klesala až do měsíce června. Tento jev byl dán zvýšením počtu pracovních míst, která byla vytvořena ve velkých podnicích a byla spojena s dokončenou výstavbou nových pracovních prostor např. v podniku Ontex CZ, s. r. o, Kamax, s. r. o., nebo Grupo Antolin Turnov, s. r. o. Od měsíce června začala míra nezaměstnanosti opět stoupat až do měsíce srpna, od kterého byl opět zaznamenán pokles, a ke konci roku se nezaměstnanost opět zvýšila. Z tohoto proběhlého jevu lze minulý rok charakterizovat jako velice nestálý.

Graf 3 - Míra registrované nezaměstnanosti v OPÚ Turnov (Portál MPSV, 2012)

2.4 Profil obcí v SO ORP Turnov

Do administrativního členění SO ORP Turnov spadá 21 obcí z okresu Semily, 3 obce z okresu Jablonec nad Nisou a zbylých 13 obcí je z okresu Liberec. Jednotlivá analýza všech 37 obcí (včetně Turnova) by byla velice rozsáhlá, a tak jsem se rozhodla jednotlivé obce analyzovat v rámci okresu. Podrobnější charakteristika administrativního regionu SO ORP Turnov začíná ve struktuře jednotlivých obcí v SO ORP Turnov.

Struktura obcí v ORP Turnov:

- kontaktní obce - sousedí se samotným městem Turnov a sdílejí své hranice
 - Rakousy, Frýdštejn, Jenišovice, Ohrazenice, Přepěře, Modřišice, Olešnice, Kacanovy, Karlovice, Mírová pod Kozákovem,
- kontaktní obce kontaktních obcí
 - Malá Skála, Paceřice, Lažany, Čtveřín, Radimovice, Pěnčín, Soběslavice, Hrubá Skála, Rovensko pod Troskami, Loučky,
- marginální obce - obce, které se nacházejí na hranicích ORP,
 - Žďárek, Sychrov, Vlastibořice, Kobylky, Svijanský Újezd, Svijany, Příšovice, Všeň, Vyskeř, Troskovice, Ktová, Holenice, Žernov, Tatobity, Radostná pod Kozákovem, Klokočí.

Obr. 7 - Administrativní členění SO ORP Turnov

autor: L. Sandleiterová

Počet kontaktních obcí, které sdílejí své hranice s městem Turnov, je celkem deset. Jedná se o tyto obce: Rakousy, Frýdštejn, Jenišovice, Ohrazenice, Přepere, Modřišice, Olešnice, Kacanovy, Karlovice a Mírová pod Kozákovem. Všechny tyto obce se velice snaží prosperovat, více prohlubovat své vazby na město, ale některé naopak se snaží více osamostatnit a nepojít se tolik s městem Turnovem. Díky působení dobrovolných spolků v obcích lze říci, že soužití obyvatel je klidné, soudržné a společenské.

K této analýze obcí v ORP Turnov posloužil odborný dokument Rozbor udržitelného rozvoje území pro obec s rozšířenou působností Turnov – aktualizace 2010. Tento dokument se zabývá SWOT analýzami, vyvážeností vztahu podmínek v jednotlivých pilířích, jejich hodnoceními a dále zjištěním a vyhodnocením udržitelného rozvoje území. Použitou metodou pro zjištění hodnocení území byla Hruškova metoda, která vychází ze „Zákona o územním plánování a stavebním řádu“ (tj. zákon č. 183/2006 Sb.), dále jen stavebního zákona, a Vyhlášky o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti (tj. vyhláška č. 500/2006 Sb.; dále jen Vyhláška ÚAP).

Hruškova metoda byla sestavena experty ze společnosti PROCES a je zaměřena na expertní hodnocení udržitelného rozvoje území prostřednictvím škál. Metoda je postavena na principech prostorového plánování, které spojuje: komunitní plánování sociálních služeb, strategické plánování rozvoje, územní plánování s využitím geografického informačního systému (GIS) a další odbory. Prostorové plánování se snaží pochopit směřování změn v prostředí a hledá možné způsoby, jak podpořit žádoucí a zmírnit nežádoucí trendy těchto změn. Klíčovou činností je práce s informacemi a komunikace s uživateli území. Cílem prostorového plánování je udržitelný rozvoj prostředí: environmentálního, sociálního a ekonomického (Podklady k RURÚ ÚSTÍ NAD LABEM, 2010). „*Základem pro expertní hodnocení je technika sémantického diferenciálu, kterou definoval americký psycholog Charles E. Osgood (1957). U jednotlivých témat (resp. podtémat) byly verbálně popsány krajní hodnoty, což znamená, že byl popsán nejhorší a nejlepší, resp. ideální stav. Pro měření byla použita 5 bodová škála: -2 až +2.*“ (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010). Příkladem hodnocení je uvedená tabulka technické infrastruktury v rámci ORP Turnov.

Tab. 6 - Hodnocení technické infrastruktury v ORP Turnov
(dle Ch. E. Osgooda, 1957, RURÚ SO ORP Turnov, 2010)

Obec	Veřejná technická infrastruktura	Podtéma	
		Vybavenost obcí vodovodem, rozvodem plynu a elektrické energie	Kanalizační síť a napojení obcí na ČOV
Čtveřín	0	2	-2
Frydštejn	0	2	-2
Holenice	-1	0	-2
Hrubá Skála	0	2	-2
Jenišovice	2	2	2
Kacanovy	0	2	-2
Karlovice	2	2	2
Klokočí	1	2	0
Kobyly	-1	0	-2
Ktová	-1	1	-2
Lažany	1	2	0
Loučky	0	2	-2
Malá Skála	2	2	2
Mírová pod Kozákovem	2	2	2
Modřišice	0	2	-2
Ohrazenice	2	2	2
Olešnice	0	2	-2
Paceřice	0	2	-1
Pěněčín	1	2	0
Přepeře	2	2	2
Příšovice	2	2	2
Radimovice	-1	0	-2
Radostná pod Kozákovem	0	0	0
Rakousy	-1	1	-2
Rovensko pod Troskami	1	2	0
Soběslavice	-1	1	-2
Svijanský Újezd	0	2	-2
Svijany	2	2	2
Sychrov	-1	0	-2
Tatobity	-1	1	-1
Troskovice	0	1	0
Turnov	2	2	2
Vlastibořice	1	2	2
Všeň	0	2	-2
Vyskeř	-1	1	-2
Žernov	-1	1	-2
Žďárek	0	2	-2
Celkem ORP	0	2	-2

Do ORP Turnov spadá 13 obcí z okresu Liberec (Čtveřín, Kobyly, Lažany, Paceřice, Pěněčín, Příšovice, Radimovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany, Sychrov, Vlastibořice, Žďárek). Celkový počet obyvatel v těchto obcích je 5 013 (ČSÚ, 2011), kde nejméně obyvatel (126, stav k 1. 1. 2011) žije v obci Žďárek, naopak nejvíce obyvatel žije v obci Příšovice (1 342, stav k 1. 1. 2011). Největší obcí (dle katastrální výměry obce) je obec Pěněčín s 888 ha, nejmenší obcí je obec Radimovice, které mají katastrální výměru 133 ha (RISY, 2011). Příslušnost těchto obcí k původnímu Libereckému okresu jim zajistila pravděpodobně poměrně dobrou technickou a dopravní infrastrukturu a služby (dřívější velký vliv okresního města

Liberec). Bohužel stejně jako u většiny obcí v ORP Turnov chybí celkově v jedenácti obcích napojení kanalizace na čistírnu odpadních vod (ČOV). V současné době všechny tyto obce z okresu Liberec řeší aktualizaci svých územně plánovacích dokumentací, kde nemají vyřešené napojení na ČOV. Nedostatek u obcí Příšovice a Sychrov je zjištěn v zastaralosti elektrické sítě, a tak je nutná co nejbližší modernizace a kabelizace celé elektrické sítě. Dopravní infrastruktura je zde ve velice dobrém stavu díky vystavěné rychlostní silnici R35 z Liberce do Turnova, bohužel ve většině obcí chybí komunikace pro pěší, a tak je zde riziko střetu chodce a automobilu. Ze sociodemografického hlediska je v obcích Sychrov, Vlastibořice, Paceřice a Pěňčín evidován růst počtu obyvatel od roku 2008, index stárí v obcích Sychrov a Lažany je velmi nízký. Pozitivní vývoj věkové struktury je také v obcích Svijany, Svijanský Újezd, Pěňčín, Soběslavice a Příšovice. Z ekonomického hlediska je v obcích Svijany, Svijanský Újezd a Sychrov zjištěna dlouhodobě nejnižší míra nezaměstnanosti. Jedinou obcí, kde došlo mezi lety 2008 a 2009 k poklesu míry nezaměstnanosti, je Žďárek. Hrozbou v těchto obcích je špatná dopravní obslužnost městskou hromadnou dopravou z Turnova. Kulturní potenciál si obec vytváří zcela samostatně pořádáním svých kulturních a sportovních akcí. (Podklady k RURÚ TURNOV, 2010).

Obce z bývalého okresu Jablonec nad Nisou jsou celkem tři, a to Frýdštejn, Jenišovice a Malá Skála. Z celkového počtu obyvatel v obcích (2 435 obyvatel, stav k 1. 1. 2011, RISY, 2011) má nejvíce obyvatel obec Malá Skála (1 164 obyvatel, stav k 1. 1. 2011), nejméně obyvatel žije v obci Jenišovice (423 obyvatel, RISY, 2011). Největší katastrální výměru má obec Frýdštejn, 1 448 ha, se 742 ha jsou nejmenší obcí Jenišovice. V současné době lze obce Jenišovice a Malou Skálu považovat za velice perspektivní. Jenišovice jsou vyhledávány jako obec s výbornou charakteristikou pro bydlení, a tak je zde nyní stavěno několik rodinných domů. Obec Malá Skála dominuje svým přírodním okolím, které je vyhledáváno především turisty, stejně tak tomu je u obce Frýdštejn. Tyto obce v bývalém okresu Jablonec nad Nisou lze považovat z hlediska technické infrastruktury za vyspělé, jelikož v Jenišovicích a Malé Skále je kanalizace napojena na ČOV. Na Frýdštejně stále chybí (nutná aktualizace územně plánovací dokumentace (ÚPD) a zavedení napojení na ČOV. Nevýhodou obce Frýdštejn je jeho poloha, vzhledem ke které obec nebude mít kompletní technickou infrastrukturu, a proto její dodatečné vybudování bude záviset na individuálním řešení. Dopravní obslužnost do těchto obcí z Turnova je zajištěna městskou hromadnou dopravou. Ze sociodemografického hlediska je v Jenišovicích

zaznamenán velmi nízký index stárí a pozitivní migrace, naopak v obcích Malá Skála a Frýdštejn dochází k zápornému přírůstku. Školství je rozvinuto pouze na Malé Skále a v Jenišovicích, kde jsou základní a mateřské školy. Hospodářské podmínky v těchto obcích jsou z části podnikatelského charakteru (Malá Skála) a ve zbylých obcích zemědělského charakteru. Celkově tyto obce mají velký rozvojový potenciál, především Jenišovice, které bude možno brzy považovat za předměstí Turnova.

Posledních 21 obcí v ORP Turnov spadá do okresu Semily. Jedná se o obce Turnov, Holenice, Hrubá Skála, Kacanovy, Karlovice, Klokočí, Ktová, Loučky, Mírová pod Kozákovem, Modřišice, Ohrazenice, Olešnice, Přepere, Radostná pod Kozákovem, Rakousy, Rovensko pod Troskami, Tatobity, Troskovice, Všeň, Vyskeř, Žernov. Počet obyvatel v těchto obcích byl 24 253 (stav k 1. 1. 2011, ČSÚ, 2011). Obcí s nejmenším počtem obyvatel (73) jsou Rakousy, které mají zároveň také nejmenší katastrální výměru – 140 ha. Naopak město s nejvyšším počtem obyvatel je Turnov (14 387), který má také největší katastrální výměru, a to 2 273 ha (RISY, 2011).

Nejvýraznější a nejvýznamnější obcí v okrese Semily v rámci ORP Turnov je město Turnov. Z hlediska technické infrastruktury jsou všechny obce dobře zajištěny, ale opět jen v obcích Turnov, Karlovice, Mírová pod Kozákovem, Ohrazenice a Přepere je napojená kanalizace na ČOV. V kontaktních obcích k Turnovu je v současné době řešena aktualizace územně plánovací dokumentace (ÚPD) se záměry zavedení potřebné technické infrastruktury. Další slabou stránkou v tomto území je špatná dodávka elektrické energie do obcí Loučky, Mírová pod Kozákovem, Holenice, Modřišice, Olešnice, Přepere, Rakousy a Tatobity za nepříznivých klimatických podmínek. V tomto případě je na samotných obcích, aby si samy zajistily obnovu elektrické energie, a také si do budoucnosti zajistily rekonstrukci elektrické sítě. Ve všech obcích je nutné opět zajistit rekonstrukci nebo vybudování chybějící dopravní komunikace a její zkapacitnění. V souvislosti s vybudováním rychlostní silnice R35 je nutná výstavba nových silnic III. třídy a samotná výstavba rychlostní silnice dotčených obcí, např. Turnov, Mírová pod Kozákovem, Karlovice a Rovensko pod Troskami. V rámci dopravní infrastruktury v souvislosti výstavou R35 v obcích je nutné řešit problémy s ohledem na ÚPD a na ochranu přírody, chráněné hodnoty krajinného rázu a sociální soudružnosti obyvatelstva. Dále ve vzdálenějších obcích je horší hromadná doprava z Turnova, proto jsou často obyvatelé odkázáni na soukromé prostředky.

V sociodemografickém vývoji v obcích okresu byl zaznamenán nárůst počtu obyvatel v obcích Modřišice, Klokočí, Loučky, Rovensko pod Troskami a Žernov. S tímto jevem souvisí i pozitivní přirozený přírůstek v obci Klokočí, Olešnice, Modřišice, Loučky, Ohrazenice, Přepere, Radostná pod Kozákovem, Vyskeř a Žernov. Příležitostí pro uvedené obce, předpokládá se převážně pro větší obce, je rozvoj komunitního plánu – posílení zařízení pro seniory a rozšíření pečovatelské služby a navýšení počtu lůžek v zařízeních sociální péče. Nedostatkem v marginálních obcích např. Holenice, Žernov nebo Loučky je nezajištěná zdravotní služba, ale chybí také ve větších obcích (Karlovice, Jenišovice, Ohrazenice). Nejhorším faktorem, který hrozí v okresu, je vymírání obce Troskovice. Počet obyvatel se dlouhodobě snižuje, a pokud nenastane sloučení s obcí Ktová nebo Hrubá Skála, hrozí definitivní zánik obce.

Hospodářské podmínky jsou zastoupeny nejnižší mírou zaměstnanosti v obcích Rakousy, Kacanovy, Mírová pod Kozákovem, Modřišice, Ohrazenice a Olešnice. Důvodem nízké zaměstnanosti je, že v těchto obcích se nevyskytuje žádná velká pracovní příležitost, pouze v soukromých podnicích. Míra nezaměstnanosti v těchto obcích byla vyšší než míra nezaměstnanosti celého kraje. Naopak vysoká míra podnikatelské aktivity byla zjištěna v obcích Klokočí, Radostné pod Kozákovem, Hrubé Skále, Rovenskem pod Troskami a Mírové pod Kozákovem, nejmenší podnikatelská aktivita v obcích Holenice a Žernov. V rámci budoucího vývoje obcí a s ohledem na očekávaný demografický vývoj je nutné připravovat v ÚPD územní podmínky pro umístění v domech s pečovatelskou službou a dalších zařízeních pro seniory, dále brát v potaz výstavbu dopravní komunikace a vymezit vhodné plochy pro rozvoj podnikatelských aktivit, zejména v obcích Turnov, Rovensko pod Troskami, Mírová pod Kozákovem a Hrubá Skála (Podklady k RURÚ Turnov, 2010, RURÚ Turnov 2010).

Výrazným jevem v obcích Vyskeř, Troskovice a Malá Skála je tzv. víkendové rekreační bydlení, které má velký podíl na existenci obcí. Tzv. víkendovým rekreačním bydlením je myšleno, že v těchto malebných obcích žijí a stále se do nich častěji stěhují lidé z větších měst (převážně obyvatelé Prahy, Liberce nebo Jablonce nad Nisou), aby zde strávili pouze svůj volný čas. Z pohledu rekreace je to jistě vhodný prostředek, jak naložit se svým volným časem, ale ve svém důsledku to škodí obcím samotným. Ačkoli zde „rekreační obyvatelé“ nemají trvalé bydliště, tak přesto využívají kapacit a služeb obce, ale pouze o víkendech a dovolených.

3 PROGRAM ROZVOJE ORP TURNOV V NÁVAZNOSTI NA PROGRAM ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE

Velice důležitým nástrojem v regionálním rozvoji je Politika územního rozvoje ČR 2008 (PÚR ČR, 2008), která byla vytvořena pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj v roce 2008. Tento nástroj vymezuje jednotlivá území ČR pomocí správních obvodů ORP, jejich rozvojové oblasti a osy, v nichž z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu existují zvýšené požadavky na změny území. Dále na území ORP Turnov působí celá řada dokumentů Libereckého kraje, nejvýznamnějšími z nich je Program rozvoje Libereckého kraje 2007 - 2013 a Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020.

3.1 Rozvojové oblasti a osy v ORP Turnov

Rozvojové oblasti jsou segmenty se soustředěním civilizačních aktivit a koncentrací významného ekonomického potenciálu, dochovaných hodnot stavebního fondu a infrastruktury území, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny využití území a umísťování rozvojových záměrů nadmístního významu. V rámci Libereckého kraje je zde rozvojová oblast OB7 (ORP Liberec, ORP Tanvald, ORP Jablonec nad Nisou). Pro kontinuální rozvoj hospodářských a sociálních funkcí regionu bude nezbytné vymezit i rozvojové oblasti regionálního významu. Jednou z nich nepochybně bude i rozvojová oblast Turnov. Rozvojové osy jsou koridory propojující rozvojové oblasti a specifické oblasti regionu s hlavními centry osídlení Libereckého kraje a zajišťující jejich vazby na sídelní strukturu sousedních krajů a států prostřednictvím sítě nejvýznamnějších dopravních cest. Územím ORP Turnov prochází rozvojová osa OS3 republikového významu po trase Praha – Turnov – Liberec – Hrádek n. Nisou – státní hranice se SRN a Polskou republikou (ÚAP SO ORP Turnov, 2010).

Podle PÚR ČR 2008 jsou stanovena základní kritéria pro posuzování a pro rozhodování o územních záměrech na změny v území ve všech rozvojových oblastech a osách:

- rozvoj veřejné infrastruktury mezinárodního a republikového významu při současném zachování a respektování hodnot využití území,
- rozvoj bydlení při upřednostnění rozvoje uvnitř zastavěného území a předcházení prostorově sociální segregaci, fragmentaci a záborům ploch veřejně přístupné zeleně,
- nové využití nevyužívaných průmyslových, skladových, dopravních a jiných ploch,
- řešení rekultivace a revitalizace opuštěných areálů a ploch,
- zachování a rozvoj společenské funkce tradičních městských center,
- ochrana a využití rekreačního potenciálu krajiny.

Dále PÚR ČR vymezuje v SO ORP Turnov **následující Rozvojovou osu OS3 Praha – Turnov – Liberec – Hrádek n. Nisou – státní hranice se SRN a Polskou republikou**. Tato rozvojová osa byla navržena tak, aby procházela mimo rozvojové oblasti, ale zároveň tak, aby výrazně vznikaly vazby na dopravní koridory, v tomto případě rychlostní silnice R10 a R35. Díky této rozvojové ose vzniklo spolupůsobení Mladé Boleslavi a Turnova. Politika územního rozvoje, s návazností na Zásady územního rozvoje (ZÚR) Libereckého kraje, vymezila na území ORP Turnov rozvojové oblasti a osy na úrovni nadmístního významu.

První vymezenou rozvojovou oblastí v ORP Turnov je **Rozvojová oblast Turnov ROB3**, která zahrnuje území ORP Turnov a obcí Čtveřín, Jenišovice, Karlovice, Lažany, Modřišice, Ohrazenice, Paceřice, Pěňčín, Přepeře, Příšovice, Radimovice, Svijany, Sychrov a Žďárek. V upřednostňování ekonomických aktivit jsou zahrnuta území obcí Turnov, Lažany, Ohrazenice, Přepeře, Příšovice, Svijany. Ostatní obce tvoří zónu pro přednostní umístování bydlení a příměstské rekreace (Podklady k RURÚ, 2010). Zároveň je nutné na území ORP Turnov zohlednit polohu rozvojové části na křižovatce rychlostních silnic R10 a R35 (obec Ohrazenice), železniční trať nadregionálního významu a atraktivitu obytného prostředí, dále ochranu půdního fondu, zvláště CHKO Český ráj a únosnost a skutečnou zátěž v území v dimenzi veřejné infrastruktury.

Druhým vymezením PÚR s návazností ZÚR Libereckého kraje je **Rozvojová osa ROS2 Turnov - hranice kraje - Jičín - Hradec Králové**. V tomto případě se jedná o shodný případ, jakým je rychlostní silnice R35 (viz kap. Dopravní infrastruktura). Jedná se o dotčené území obcí mimo rozvojovou oblast Turnov: obce Hrubá Skála, Ktová, Mírová pod Kozákovem, Rovensko pod Troskami. Kritéria pro tuto rozvojovou osu jsou stanovena takto: Posílení mezikrajské vazby (NUTS II) a regionální vazby (Český ráj - Semilsko), zohlednění požadavků udržitelného rozvoje území v kontaktu rozvojových aktivit s narůstajícím objemem dopravy na rozvojové ose ROS2 se specifickými oblastmi Český ráj jih a Český ráj sever se zvláštní ochranou přírody, zohlednění pohledové exponovanosti významných přírodních a kulturních památek a koordinace systémů dopravní infrastruktury nezbytně umístěné v území s ohledem na užitnou kvalitu, ochranu a rozvoj hodnot území.

Poslední stanovenou rozvojovou osou v ORP Turnov je **Rozvojová osa ROS6 Turnov – Železný Brod – Tanvald**. V tomto případě se jedná též o koridor propojující rozvojové oblasti Turnov – Semily – Železný Brod – Liberec, jenž by využil již stávající silniční a železniční infrastrukturu na trase Turnov – Železný Brod – Tanvald. Rozvojovou osu, která se nachází oblasti Turnov, Semily - Železný Brod a Liberec, tvoří: Držkov (ORP Železný Brod), Jílové u Držkova, Koberovy, Líšný, Loužnice, Malá Skála (ORP Turnov), Radčice, Rakousy. Stanovená kritéria a podmínky pro tuto rozvojovou osu jsou následující: významné propojení rozvojových oblastí Turnov, Semily – Železný Brod a Liberec, dále propojení specifických oblastí Jizerské hory – Západní Krkonoše a Český ráj sever, koncentrace rozvojových aktivit s narůstajícím objemem dopravy na rozvojové ose ve složitých geomorfologických podmínkách zejména v úseku průtahu specifickou oblastí Český ráj sever se zvláštní ochranou přírody v úzkém údolí vodoteče řeky Jizery (RURÚ Turnov, 2010).

3.2 Návaznost na Program rozvoje Libereckého kraje

Program rozvoje Libereckého kraje (PRK LK) se přirovnává k taktickému střednědobému dokumentu, který přesně popisuje strategické cíle a rozvojové aktivity ve formě opatření a projektů na dobu cca 5 let. Program určuje jejich nositele a stanovuje jejich financování a implementaci. Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je dílem dle zákona č. 121/2000 Sb. Autorský zákon a všechna majetková práva k dílu je oprávněn vykonávat Liberecký kraj. Program Libereckého kraje je dále členěn podle prioritních oblastí stanovených v rámci Strategie rozvoje Libereckého

kraje (SR LK), (Program Libereckého kraje 2007 – 2013; Strategický plán města Turnova – část 2 – Návrh strategie, 2004). Prioritním dokumentem, který vede ke zpracování projektů, rozvojových aktivit a opatření v ORP Turnov, je program města Turnova Strategický plán města Turnova – část 3 – Akční plán. V tomto programu jsou uvedené všechny vhodné rozvojové aktivity v ORP Turnov, které byly zhotoveny v návaznosti na rozvojové dokumenty Libereckého kraje. V tomto „akčním plánu“ jsou uvedena jednotlivá vybraná opatření a aktivity řazené podle prioritních oblastí, ve kterých jsou řešeny a u kterých se předpokládá krátkodobá realizace. V části Strategického plánu města Turnova je sepsána aktualizace řešených opatření a aktivit vztahených k březnu roku 2010 a monitoring stavů projektů k roku 2009.

Specifikace vybraných opatření a aktivit akčního plánu

- **průmysl a služby**

- rozšíření průmyslově obchodního areálu
- aktualizace databáze vhodných ploch pro výrobní účely (návaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace je průběžný
- revitalizace bývalých výrobních areálů v zastavěném území města (návaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace je průběžný – podle zájmu investorů
- příprava území pro rozvoj sektoru služeb (návaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace 2005+ podle zájmu investorů

- **technická infrastruktura a bydlení**

- program rozvoje vodovodů (návaznost na PRK LK), termín realizace 2004 – 2010 + přeložky vodovodů, rekonstrukce
- program zkapacitnění stávající stokové sítě, odkanalizování okrajových částí Turnova a napojení na centrální ČOV (návaznost na PRK LK), termín realizace 2004 – 2010+ (projekt Čistá Jizera ukončen v roce 2011)
- program posílení distribuce elektrické energie, Program plynofikace okrajových městských částí a sídel (návaznost na PRK LK), termín realizace dle disponibilních zdrojů distributora
- program humanizace a revitalizace panelových sídlišť – dopravní a technická infrastruktura, občanská vybavenost, zeleň (návaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace průběžně podle zájmu investorů

- **doprava a komunikace**

- vyřešit problematiku vedení tranzitní dopravy městským centrem s cílem jejího vymístění z centra města, dobudovat vnitřní silniční okruh; zpracování variantních studií na řešení odklonu tranzitní dopravy z centra města a řešení vnitřního dopravního okruhu (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace 2010+
- realizace dopravně-technických opatření ke zklidnění městského centra (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace průběžně – realizace dílčích projektů
- podpora zpracování variantních studií na řešení rychlého železničního spojení s Prahou, Libercem a Hradcem Králové (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace 2010+
- zvýšení bezpečnosti silničního provozu na železničních přejezdech (rekonstrukce, světelná signalizace, atd.), (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Koncepce BESIP v Libereckém kraji), termín realizace průběžně – podle potřeby a disponibilních zdrojů

- **školy a vzdělávání**

- zpracování strategického plánu vzdělávání a návrh opatření z nich vyplývajících (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Přeshraniční spolupráce), termín realizace průběžně dle disponibilních zdrojů
- rekonstrukce a modernizace škol a školských zařízení (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Přeshraniční spolupráce), termín realizace dle disponibilních zdrojů
- rozvoj Vzdělávacího centra Turnov, o. p. s., (plní funkci místní pobočky Centra vzdělanosti Libereckého kraje), (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace je průběžný
- rekonstrukce a dostavba dětských hřišť a sportovišť (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace průběžně po jednotlivých dílčích projektech

- **kultura a sport**

- aktualizace studie Sanace kulturních zařízení města; optimalizace sítě stávajících kulturních zařízení (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace Dopracování studie a provedení optimalizace – 2010+

- rekonstrukce a modernizace vytipovaných sportovních zařízení a areálů (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace průběžně podle potřeby a disponibilních zdrojů
- podpora činnosti občanských aktivit a pomoc při zajištění kvalitního zázemí pro tyto činnosti (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace je průběžný
- výstavba nových sportovních zařízení – koupaliště, krytého bazénu, zimního stadionu (ná vaznost na SR LK a PRK LK), termín realizace průběžně v závislosti na získání disponibilních zdrojů
- **zdravotnictví a sociální péče**
 - zpracování koncepce optimalizace oborové struktury a lůžkové kapacity Panochovy nemocnice Turnov v souladu s Koncepcí zdravotnictví ČR, Koncepcí zdravotnictví Libereckého kraje a Koncepcí VZP a její realizace (ná vaznost na Koncepci zdravotnictví ČR, Koncepci zdravotnictví Libereckého kraje a PRK LK), termín realizace dle aktuální potřeby
 - posouzení hmotných změn právní formy Panochovy nemocnice Turnov s cílem zvýšení efektivity hospodaření a zkvalitnění lékařské péče (ná vaznost na Koncepci zdravotnictví ČR, Koncepci zdravotnictví Libereckého kraje a PRK LK), termín realizace po r. 2005 dle možností
 - rekonstrukce, modernizace a opravy objektů nemocnice (ná vaznost na Koncepci zdravotnictví ČR, Koncepci zdravotnictví Libereckého kraje a PRK LK), termín realizace po etapách v závislosti na získání disponibilních zdrojů
 - program péče o seniory (ná vaznost na PRK LK), termín realizace 2010+
- **cestovní ruch a památky**
 - obnova přírodních a kulturních památek (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Program regenerace MPZ, Strategie rozvoje cestovního ruchu), termín realizace průběžně podle potřeby a disponibilních finančních zdrojů
 - rozvoj turistické infrastruktury (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Strategie rozvoje cestovního ruchu), termín realizace průběžně podle potřeby a disponibilních finančních zdrojů

- rozvoj služeb v oblasti cestovního ruchu (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Strategie rozvoje cestovního ruchu), termín realizace průběžně podle potřeby a disponibilních finančních zdrojů
- program rozvoje agroturistiky, ekoturistiky a venkovské turistiky v Turnově a okolí – skalní města (ná vaznost na SR LK a PRK LK, Strategie rozvoje cestovního ruchu), termín realizace průběžně podle potřeby a disponibilních finančních zdrojů
- **životní prostředí**
 - zpracování a vyhodnocení studií protipovodňových opatření na řece Jizeře a v jejím povodí v Turnově a okolí (ná vaznost na PRK LK), termín realizace 2005+
 - optimalizace způsobu likvidace odpadů s cílem jejich minimalizace a maximálního možného využití separovaných složek včetně biologického odpadu (ná vaznost na PRK LK), termín realizace 2005+
 - ekologická osvěta (ná vaznost na Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje a PRK LK), termín realizace 2005+
 - obnova a údržba stávajících ploch zeleně (ná vaznost na Koncepti ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje, PRK LK), termín realizace podle disponibilních zdrojů

3.3 Regionální operační program NUTS II Severovýchod

Regionální operační program NUTS II Severovýchod (dále i "ROP Severovýchod" či "ROP SV") je jedním z operačních programů České republiky, který je zacílen na podporu regionu soudržnosti Severovýchod s jednoznačným cílem - zvýšit atraktivitu regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Program nabízí evropské dotace pro inovativní a investiční projekty v Královéhradeckém, Libereckém a Pardubickém kraji, jež tvoří NUTS II Severovýchod. V období 2007 až 2013 lze čerpat více než 671 mil. EUR (*Regionální rada NUTS II Severovýchod [online]. 2009a*).

Regionální operační program Severovýchod (ROP SV) je programový rozvojový dokument, který určuje prioritní osy regionu pro programování Evropské unie v letech 2007 – 2013. Je nástrojem ROP SV, pomocí kterého je možné naplňovat cíle Evropské unie a její politiky hospodářské a sociální soudržnosti prostřednictvím čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů Evropské unie. Pro region

Severovýchod a jeho operační program je relevantní Cíl 1 - Konvergence (*Regionální rada NUTS II Severovýchod [online], 2009a*).

3.3.1 Prioritní osy ROP SV

Region Severovýchod je rozdělen celkem do 5 prioritních os, které jsou dále rozděleny na 12 podoblastních podpor. Jeho priority jsou dané - rozvoj dopravní infrastruktury, měst a venkova, cestovního ruchu a podnikatelského prostředí (*Regionální rada NUTS II Severovýchod [online], 2009b*):

- **prioritní osa 1 – Rozvoj dopravní infrastruktury**
 - **oblastní podpora:**
Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury, Podpora projektů zlepšujících dopravní obslužnost území, Rozvoj veřejných mezinárodních letišť
- **prioritní osa 2 - Rozvoj městských a venkovských oblastí**
 - **oblastní podpora:**
Rozvoj regionálních center, Rozvoj měst, Rozvoj venkova
- **prioritní osa 3 - Cestovnímu ruch**
 - **oblastní podpora:**
Rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti CR, Marketingové a koordinační aktivity v oblasti CR
- **prioritní osa 4 – Rozvoj podnikatelských prostředí**
 - **oblastní podpora:**
Podpora rozvoje infrastruktury pro podnikání, Podpora rozvoje spolupráce firem se středními školami a učiteli, dalšími regionálními vzdělávacími institucemi a úřady práce, rozvoj inovačních aktivit v regionu
- **prioritní osa 5 – Technická pomoc**
 - **oblastní podpora:**
Podpora aktivit spojených s realizací a řízením ROP a Podpora absorpční kapacity regionu NUTS II Severovýchod

V SO ORP Turnov bylo, v Prioritní ose 1 – Rozvoj dopravní infrastruktury, v podporované oblasti 1.2 - Podpora projektů zlepšujících dopravní obslužnost území, zažádáno o dotaci na projekt **Integrovaný terminál veřejné dopravy Turnov – I. etapa**. Tento projekt byl řešen od roku 2008 a nejzazší termín ukončení výstavby byl k 31. 10. 2011. Druhým projektem byl **Bazén Výšinka - plavání v Turnově pro všechny a bez překážek**. Tento projekt je zařazen do Prioritní osy 2 – Rozvoj městských a venkovských oblastí, s oblastní podporou 2.2 – Rozvoj měst. Stejně jako předchozí projekt byl i tento řešen od roku 2008 a skončil v únoru roku 2010.

Idea vystavět v Turnově terminál veřejné dopravy a zároveň zkrátit přestupovou dobu mezi vlakovým nádražím a autobusovým nádražím „mezi mosty“ vznikl v už v 90. letech 20. století. Nejvhodnější umístění terminálu bylo na ploše vedle železničního nádraží. Tento návrh vzneslo zastupitelstvo města v roce 1996 a následně byl zanesen do územního plánu města. Až v roce 2007 započaly stavební přípravné práce na 1. etapě projektu s tím, že bude následně zažádáno o dotaci z ROP NUTS II Severovýchod a zároveň se vzdá vybudování parkovacího domu. Žádost na ROP SV byla podána v červnu roce 2008 a v říjnu tohoto roku byla dotace městu přiznána. Od roku 2009 byla vypsána výběrová řízení na výstavbu integrovaného terminálu, Radou města byla nakonec vybrána firma Euromont Group, a. s., Velebudice. Jako většina dotovaných projektů, ať už z Evropské Unie nebo z krajských měst, procházel i tento projekt úskalími, která pocházela z Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Tento úřad na jaře roku 2011 vznesl pochybení v procesu výběrového řízení na firmu pro výstavbu terminálu. Jediným a zároveň konečným řešením pro dokončení výstavby bylo vypsání nového výběrového řízení, které vyhrála stavební firma Strabag, a. s. Pro řádné dokončení projektu do konce října roku 2011 došlo i k reorganizaci dopravy a přesunu některých autobusových zastávek z Nádražní ulice do klidných ulic Prouskova a Alešova. K 6. 11. 2011 došlo ke zrušení těchto provizorních autobusových zastávek a zároveň byl zahájen provoz dopravního terminálu. O odjezdech, příjezdech nebo zpoždění autobusů a vlaků jsou cestující informováni prostřednictvím moderního elektronického systému – 2 infotabule na Terminálu a 1 infotabule v nádražní budově (*Město Turnov: Integrovaný terminál veřejné dopravy Turnov - I. etapa* [online], 2010).

Realizace projektu **Bazén Výšinka - plavání v Turnově pro všechny a bez překážek** započala v srpnu 2008. Uskutečněním projektu dojde ke zlepšení technického stavu bazénu a zlepšení hygienických podmínek. Dále byl vyřešen kompletní

bezbariérový přístup do všech prostor bazénu včetně přístupu do bazénu a instalace nových technologií, které zajistí šetrnější přístup k životnímu prostředí. Do realizace projektu byly vybrány celkem čtyři firmy, které by zajistily rekonstrukci bazénu. Rada města nakonec vybrala firmu BAK, a. s., Trutnov. Prvními kroky stavebních prací bylo především bourání stávajícího vybavení, demontáže vodovodních rozvodů, montáž vzduchotechniky, izolace a montáž nerezové části bazénu. Realizace projektu byla ukončena v řádném termínu a 14. září 2010 proběhlo otevření bazénu pro veřejnost (*Město Turnov: Bazén Výšinka - plavání v Turnově pro všechny a bez překážek* [online], 2010).

4 VÝSLEDKY PLNĚNÍ PROGRAMU ROZVOJE

Z celkových 85 sepsaných a závazných rozvojových projektů a aktivit ze Strategického plánu města v ORP Turnov jich bylo k břenu roku 2010 uvedeno pouze 31 jakožto dokončených projektů (Přehled dokončených projektů ze Strategického plánu města Turnova, 2010). Důvodem, proč je takové minimum hotových projektů, je nedostatek financí jak města, tak i obcí. Proto i v některých projektech je spoléháno na dostatek investorů, kteří by pomohli jednotlivé projekty zafinancovat.

Ze všech rozvojových plánů (9) **v oblasti průmyslu a služeb** byl pouze jeden projekt částečně dokončen. Jedná se o rozšíření průmyslového areálu „Vesecko“, kde v současné době probíhá stavba výrobní haly Kamax, s. r. o. Ostatních osm zbývajících projektů je sice zadáno, ale problém je ve financování a spoléhá se na možné Fondy EU, soukromé investory, dotace z Libereckého kraje apod. V rozvojových opatřeních **v technické infrastruktuře a bydlení** (10) byly dokončeny celkem čtyři projekty. Jednalo se o vybudování zkapacitnění vodojemu v Mašově, vybudování kanalizační sítě Přepeře, vybudování kanalizační sítě Mašov, Pelešany, vybudování kanalizační sítě Malý Rohozec, Hrubý Rohozec a část Daliměřic (vše v rámci projektu Čistá Jizera). Z připravovaných projektů v oblasti **doprava a komunikace** (13) bylo dokončeno prozatím pouze pět, a to výstavba okružní křižovatky Sobotecká-Jana Palacha včetně napojení Koňského trhu, rekonstrukce Nádražní ulice vč. inženýrských sítí, rekonstrukce Bezručovy ulice vč. inženýrských sítí, rekonstrukce Palackého ulice v úseku od kruhové křižovatky „U hodin“ až po velký most a chodník k podchodu pod I/10 z Daliměřic do průmyslově-obchodního areálu „Vesecko“. Všechny tyto projekty byly dokončeny k roku 2007. Celkem 6 projektů bylo naplánováno **v oblasti školství a vzdělávání**, dokončeno jich bylo pět. Zrealizován byl projekt kuchyňského systému Obchodní akademie a hotelové školy, rekonstrukce kuchyní v mateřských školách na Turnovsku, bylo provedeno zateplení fasády a výměna oken za příspěvku 15 mil. Kč ze státní dotace MF na ZŠ 28. října.

Dále byla podporována tvorba a realizace školních vzdělávacích programů a ustavena meziresortní pracovní skupina pro řešení problematiky zaměstnanosti. V šesti rozvojových opatřeních v **kultuře a sportu** byla všechna rozvojová opatření splněna.

Oblast **zdravotnictví a sociální péče** (8 opatření) splnila pět rozvojových projektů: rekonstrukce centrální sterilizace, pořízení CT přístroje (Panochova nemocnice Turnov, s. r. o.), obnova skiaskopicko-skiagrafického kompletu, dokončena přestavba podkroví v penzionu pro důchodce, proběhla změna statutu Domu penzionu pro důchodce v Žižkově ulici na Dům s byty zvláštního určení v souladu se zákonem o sociálních službách od 1. 1. 2007.

Z celkového počtu osmi rozvojových opatření v oblasti **cestovního ruchu a památek** jich bylo dokončeno pět. Jednalo se o obnovu židovské synagogy, obnovu kostela sv. Jana Křtitele v Nudvojovicích, o generální opravu měšťanského domu čp. 271 a o slavnostní otevření Kulturního centra Střelnice v roce 2008 (Přehled dokončených projektů ze Strategického plánu města Turnova, 2010). Ze zbylých rozvojových opatření ze Strategického plánu Turnova (Životní prostředí - 11, Bezpečnost - 6 a Veřejné správy - 8) nebyla žádná opatření k březnu roku 2010 splněna (Podklady k RURÚ, 2010)

5 VLASTNÍ NÁVRH TÉMATU DALŠÍHO ROZVOJE REGIONU ORP TURNOV

SO ORP Turnov je region s velkým potenciálem cestovního ruchu. V regionu se nachází celá řada přírodních a kulturních památek, které každoročně navštěvují jak tuzemští návštěvníci, tak cizinci. Největšími turistickými přírodními památkami je CHKO Český Ráj se skalním pískovcovým městem, hradem Valdštejn, zříceninou hradu Trosky a nádherným zámek Hrubá Skála na jihovýchodní straně ORP. Na Maloskalsku se taktéž nacházejí významné pískovcové útvary s dominantními Suchými skalami, nad kterými na pravém břehu řeky Jizery je vystavěn hrad Vranov s dominantním kostelem Pantheon, ze kterého je rozhled na tok řeky Jizery. Severně od Malé Skály se nachází zřícenina hradu Frýdštejn a krásný zámek Sychrov. Západní a jihozápadní oblast ORP Turnov je poměrně chudá na výskyt přírodní a kulturních památek. Nejvíce se jich nachází v sousedním Středočeském kraji, resp. v SO ORP Mnichovo Hradiště (např. Drábské světničky, Mužský, hrad Bezděz, hrad Valečov). Všechny tyto památky v ORP Turnov byly mnou navštíveny a po jejich analyzování vznikl tedy návrh zlepšení rozvoje v oblasti cestovního ruchu u významných regionálních památek.

Podle rozboru udržitelného rozvoje území (RURÚ) je v rámci cestovního ruchu vyčleněna kategorie významných oblastí a center cestovního ruchu různého charakteru. V ORP Turnov se jich nachází pouze několik (viz tabulka).

Tab. 7 - Významné oblasti a centra cestovního ruchu v ORP Turnov

Oblast cestovního ruchu	Podoblast cestovního ruchu	Obec	Kategorie
Český ráj	Český ráj	Turnov	PSCR
		Rovensko pod Troskami	SCR
		Karlovice	PCR
		Malá Skála, Rakousy	PCR
	Kozákovský hřbet	Železný Brod ¹	PSCR
		Lomnice nad Popelkou ¹	PSCR
	Dolní Pojizeří		

Zdroj: ÚAP SO ORP Turnov 2010

Vysvětlivky:

¹ - obec leží mimo SO ORP Turnov

Za příměstská centra rekreace a střediska cestovního ruchu jsou pokládána sídla s významnou rekreační funkcí, disponující ubytovacími kapacitami a významným podílem rekreačního bydlení. Počet lůžek v hlavních ubytovacích zařízeních (HUZ) sídla zde představuje minimálně jeden a půl násobek počtu trvale žijících obyvatel sídla nebo min. 2 000 uživatelů v území, počet lůžek v objektech individuální rekreace (OIR) je minimálně 500 a počet lůžek v HUZ min. 200. Střediskem cestovního ruchu (SCR) je sídlo nebo několik přirozeně provázaných sídel atraktivních pro rekreaci, disponujících přírodními hodnotami území, kulturně historickým potenciálem a vybavené základními a doplňkovými službami cestovního ruchu. Jejich rekreační funkce výrazně převažuje nad ostatními hospodářskými funkcemi. Hlavním kritériem pro zařazení sídla mezi střediska cestovního ruchu (CR) je počet lůžek v hlavních ubytovacích zařízeních a OIR v závislosti na velikosti území obce a dále význam obce jako turistického centra pro příslušnou turistickou oblast a podoblast (ÚAP SO ORP Turnov, 2010, s. 38-39). Poslední kategorií jsou polyfunkční střediska cestovního ruchu (PSCR), která jsou charakteristická většími sídly, která zajišťují obslužné zázemí pro střediska cestovního

ruchu a příměstská centra rekreace. Jejich prioritou jsou především doplňkové služby pro návštěvníky a komplexy občanské vybavenosti s vyššími typy. PSCR jsou velice dobře dopravně dostupná a disponují vysokými hodnotami z hlediska atraktivity cestovního ruchu a slouží jako relaxační místa, ale také jako vstupní lokality do oblasti či podoblasti cestovního ruchu a zároveň jsou PSCR i významným turistickým cílem (ÚAP SO ORP Turnov, 2010).

Vybrané parametry středisek CR (dle ÚAP SO ORP Turnov, 2010)

- bohaté hodnoty přírodního prostředí,
- kulturně historický potenciál sídel,
- turistická infrastruktura,
- dominující rekreační funkce sídla,
- rozvinutá struktura rekreačního bydlení a ubytování.

5.1 Vlastní návrh dalšího rozvoje

Turnovsko je jednou z nejatraktivnějších oblastí v Libereckém kraji, a proto je třeba, aby v rámci cestovního ruchu byly zachovány a dále rozvíjeny tyto složky: zázemí, služby, infrastruktura, vybavenost apod. Bohužel Turnovsko má v tomto směru velice značné rezervy, a to právě v oblasti infrastruktury a služeb, proto by bylo velice vhodné tyto problémy řešit. Z hlediska cestovního ruchu by se správní obvod ORP Turnov dal charakterizovat jako značně nevyrovnaný. Východní a jihovýchodní část má obrovský potenciál, nachází se zde mnoho významných přírodních a kulturních památek, které jsou velice často vyhledávaným turistickým cílem. Opakem je západní část SO ORP Turnov. V této části se prakticky nenachází žádná významná památka. Proto je vlastním navrhovaným tématem do budoucnosti ORP Turnov právě cestovní ruch, který je nejpodstatnější složkou turisticky významného regionu.

Ve správním obvodu ORP Turnov se jako velký nedostatek ukazuje chybějící nebo nevyhovující infrastruktura zajišťující služby a zázemí pro cestovní ruch. Jakožto obyvatelka města Turnova jsem několikrát navštívila zejména přírodní památky v ORP Turnov a dalo by se konstatovat, že téměř u všech chybí dostatek parkovacích míst pro automobily, autobusy či místa pro jízdní kola. Příkladem může být zámek Hrubá Skála. Dopravit se automobilem až k zámku je velice obtížné (po silnici I. třídy přes obec Doubravice a po příkrém stoupání v obci Hrubá Skála), jakmile se návštěvník dostane na parkovací plochu u zámku, záhy zjistí, že parkovací plocha je malá a jediná volná

místa obsadily autobusy cizinců. Návštěvníkovi nezbyvá tedy nic jiného než ponechat svůj automobil podél příjezdové silnice na místech, kde není zakázáno parkování. To ovšem komplikuje dopravní situaci ostatním příjezdějícím návštěvníkům a někdy je opravdu složité vzniklé dopravní situace řešit (např. když se příjezdějící turisté střetávají v úzké zatáčce se zájezdovým autobusem). Obdobná situace s nedostatkem parkovacích míst je téměř u každé známé turistické přírodní a kulturní památky, např. zřícenina Frýdštejn, zámek Sychrov, skalní hrádek Drábovna na Maloskalsku nebo pískovcové skalní město Hruboskalsko. Dalším bodem v oblasti turistické infrastruktury jsou turistické stezky a navigační systémy. V této kategorii by nebylo od věci obnovit všechny turistické stezky, tzn. obnovy turistických značení jak na turistických trasách na stromech, tak turistických rozcestnících, které jsou v celé řadě případů ve špatném technickém stavu. Dále by bylo vhodné zvýšení počtu laviček a odpočívek na turistických stezkách mezi jednotlivými turistickými cíli a zároveň v místech, odkud by byl např. výhled do krajiny (např. ve skalním pískovcovém městě Hruboskalsko v Českém ráji by bylo vhodné rozmístit lavičky ve vzdálenosti 1,5 kilometru). Není pochyb o tom, že by tato odpočinková místa byla využita.

Druhým bodem ve vlastním návrhu rozvoje v oblasti cestovního ruchu je téma zvýšení kvality služeb a informovanosti. Důvod je taktéž jednoduchý. V současné době mají všechny významné památky vlastní internetové stránky nebo alespoň, především na neoficiálních stránkách, se turisté mohou dočíst o svém vybraném cíli, ale u místních informačních center je tomu opačně. Ve většině míst určených k prodeji vstupného nejsou dostupné propagační materiály, ve kterých by se návštěvník mohl dozvědět více o bodech zájmu v okolí. Stejně tak tomu je i v oblasti propagace. Propagace např. Českého ráje je podle mého názoru minimální, je i malá informovanost o něm a jeho turistických cílech rovněž. U ostatních památek v ORP Turnov je tomu stejně, jedinou a zároveň nejlepší možností, jak získat základní informace o turistických cílech, je Regionální informační centrum na náměstí Českého Ráje v Turnově a na neoficiálních internetových stránkách. Město Turnov by mělo mnohem více investovat do propagace svých předností, kterými není pouze Český ráj, ale také okolní přírodní a kulturní památky, (např. malý reklamní spot v regionálních televizích, regionálním a krajském mediálním tisku). Tím by došlo ke zvýšení návštěvnosti regionu, ale i k zisku finančních prostředků na opravy památek a rozvoj cestovního ruchu.

Obrovským nedostatkem v celém správním obvodu ORP Turnov jsou rekreační možnosti, především koupání. Nejhorší situace je zřejmě ve městě Turnově, kde se

obyvatelé musejí spokojit s vybudovaným jezem na řece Jizeře v části Dolánky. V minulém roce město nechalo vybudovat právě v Dolánkách pláže, které budou moci návštěvníci jezu plně využívat. Problém by mohl nastat v jarních měsících, kdy hladina řeky zpravidla stoupá, a tak hrozí, že by mohly být zaplaveny, a jelikož jsou písčitého charakteru, mohlo by dojít i k jejich odplavení. V zimních měsících mají možnost obyvatelé města využívat nově zrekonstruovaný městský bazén, a tím také končí celá nabídka v oblasti koupání ve městě. Proto jsou občany Turnova navštěvovány obce, kde je možnost koupání, např. obec Kacanovy (zde je vystavěno relativně velké koupaliště se sportovním zázemím a občerstvením), na území obce Příšovice byly v minulosti vybudovány dva rybníky – Velký a Malý Písečák (původně zaplavené těžební jámy) a pro velký zájem veřejnosti je zde nově upraveno parkoviště a zázemí pro návštěvníky. Další možnost koupání skýtá nejkrásnější rybník celého ORP Turnov – Věžický rybník. Nachází se nedaleko za částí obce Hrubá Skála – Krčkovice. Věžický rybník je pro turisty známý natáčením scén k filmu „Jak dostat tatínka do polepšovny“, ale také nádhernou scenerií pískovcových skal vystupujících přímo z vody, kterou nenarušuje žádné turistické zázemí.

5.2 Expertní pohled vybraného znalce

K návrhu možného rozvoje ORP Turnov je důležitý i pohled znalců, návštěvníků a obyvatel správního obvodu. Proto byla opět využita referenční skupina. Konzultace s touto skupinou byla zaměřena na cestovní ruch v ORP Turnov a byly pokládány dotazy na jejich vlastní návrhy rozvoje. V podstatě byly zjištěny stejné nedostatky, které byly shledány v mém výše uvedeném návrhu rozvoje. Důležitou roli v této kapitole sehrál znalec a zaměstnanec Městského úřadu v Turnově pan Bc. Miroslav Zvířecí, který poskytl podrobnější informace a poznatky v oblasti rozvoje.

Jihovýchodně od města Turnov a zároveň jeden kilometr od města Rovensko pod Troskami u části obce Hrubá Skála - Borek se nachází chráněná přírodní památka Borecké skály. Ty jsou tvořeny kvádrovým pískovcem, který tvoří několik plošin, ze kterých je dokonalý pohled na protější zříceninu hradu Trosky. Tato přírodní památka je turisty často navštěvovaná, ale jako u většiny těchto přírodních památek je zde shledáván problém v parkování. Dostupnost do Boreckých skal je pouze po turistických trasách, na kterých je značení ve špatném stavu, na turistických cestách chybí opět nezbytná vybavenost, jakou jsou lavičky, odpočinková místa s posezením nebo odpadkové koše. Velice podobný problém byl shledán na trase mezi hradem Valdštejn

a vyhlídkou Hlavaticí v CHKO Český ráj. Opět je nedostatečná vybavenost na turistických trasách, ale také zarostlé vyhlídky. Návštěvník této chráněné oblasti má velice minimální možnost výhledu jak na město Turnov a jeho okolí, tak na jednotlivé části skalního města. V Klokočských skalách u obce Klokočí se nachází zřícenina hradu Rotštejn. Tento skalní hrad by se dal označit jako další z problematicky dostupných památek v ORP Turnov. Jelikož se zřícenina hradu nachází mezi obcemi Klokočí a Rotštejn, je pro návštěvníky zajištěn dostatek zázemí a informací. Dostupnost k zřícenině hradu je po vyznačených upravených turistických trasách, ale problém vzniká hned při příjezdu k hradu. Sice je pod hradem vybudováno parkoviště, ale jeho kapacita je velice omezena, a tak nezbývá turistům než dopravní prostředek zanechat v jedné z blízkých obcí nebo na vzdálenějších příjezdových cestách.

Podle Bc. Miroslava Zvířecího je koupání na Turnovsku ve zcela žalostném stavu. I když město nechalo vybudovat nové písčité pláže na březích Jizery, které stály přes čtyři miliony korun, stále to nestačí. Návštěvníci proto musí využívat již výše uvedené koupaliště v Kacanovech nebo rybníky (např. další Rokytnický rybník, rybník Roudný nebo rybník v kempu obce Sedmihorky), ale u všech rybníků je riziko, zejména při vysoké teplotě v letních měsících, že dlouho nevydrží (z hygienického hlediska) a následně zmenší nabídku koupání. Dalším bodem, který je navrhován z pohledu znalce Turnovska, je celková vybavenost obcí, která by se dala charakterizovat jako nedostatečná. Ve většině obcí na Turnovsku chybí vybudované chodníky, odpadkové koše nebo lavičky. Zejména v obcích, které na svém katastrálním území mají nějakou přírodní nebo kulturní památku a jsou turisty často vyhledávané, tato vybavenost značně chybí. Důvodem je to, že obce nejsou samostatně schopny zajistit a zafinancovat odpovídající služby a vybavenost z vlastních zdrojů, a tak často spoléhají na pomoc z města Turnova nebo z dotací Libereckého kraje. Dalším důvodem je pravomoc působnosti obcí. Příkladem může být, na Turnovsku velice častý jev, rekonstrukce vybudované cyklistické stezky, která vede skrz katastrální území obcí. Obec, která má dostatek financí na rekonstrukci cyklistické stezky, nechá úsek stezky na svém katastrálním území zrekonstruovat. Sousední obec nemá finance na rekonstrukci, a tak nechá úsek stezky ve stavu, v jakém se zrovna nachází. Každá obec může provádět změny pouze na svém katastru a nemůže zasahovat do jiného, a tak dochází k značné nerovnosti z hlediska cestovního ruchu.

6 ZÁVĚR

V této bakalářské práci byl účel analyzovat celý správní obvod ORP Turnov a poukázat na jeho rozvojový potenciál jak v současné době, tak jeho rozvoj v budoucnosti. K této výsledné analýze bylo zapotřebí znát řešenou oblast (SO ORP Turnov), ale také znát jednotlivé rozvojové dokumenty, které se vztahují k regionálnímu rozvoji oblasti.

Sepsat bakalářskou práci na téma „Regionální rozvoj ORP Turnov“ bylo prvním impulsem, jak ještě více tuto oblast poznat do hloubky. Analýzy z jednotlivých obcí, které byly třeba k sepsání k profilu SO ORP Turnov, přečtení a zamyšlení se nad jednotlivými rozvojovými dokumenty, jak z Městského úřadu v Turnově, tak z Krajského úřadu v Liberci (rozvojové dokumenty v rámci Libereckého kraje), a také konzultace s odborníky z Městského úřadu v Turnově, resp. z odboru rozvoje města, daly této bakalářské práci současnou výslednou podobu. Nejtěžší částí bylo vyhledat co nejaktuálnější rozvojové dokumenty, jak v kompetenci města Turnova, tak v rámci Libereckého kraje, které se týkají pouze SO ORP Turnov. Bohužel Liberecký kraj se nesoustřeďuje podrobně ve svých rozvojových dokumentech na jednotlivá ORP v kraji, proto bylo nutné se obrátit na nižší územní samosprávu, a to na Město Turnov. Město Turnov nemá v současné době aktuální rozvojové dokumenty, proto bylo čerpáno ze starších legislativních dokumentů, které budou nově aktualizovány k roku 2012.

Regionální rozvoj je velice obsáhlé téma, o kterém by se mohlo napsat ještě více odborného textu a dalo by se v něm najít mnoho dalších informací a okruhů. Ve výsledku by tato práce mohla být nápomocna také pro další rozvoj města Turnova, které by mohlo využít vlastní návrhy v programu rozvoje v plánovaných aktualizacích a rozvojových dokumentech.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Tištěná literatura

- BALATKA B., RUBÍN J. a kolektiv., 1986, *Atlas skalních, zemních a půdních tvarů*, 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 388 s.
- BINEK J., SVOBODOVÁ H., HOLEČEK J., GALVASOVÁ I., CHABIČOVSKÁ K., 2009, *Synergie ve venkovském prostoru, Aktéři a nástroje rozvoje venkova*, vyd. GaREP, Brno 2009. 93 s. ISBN 978-80-904308-0-8
- BLAŽEK J., UHLÍŘ D.(2002): *Teorie regionálního rozvoje: Nástin, kritika, klasifikace*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 211 s. ISBN 80-246-0384-5
- CLOKE P., CRANG P.; GOODWIN M., PAINTER J., PHILO C. (2004): *Practising Human Geography*, SAGE Publications, London, 416 s.
- CULEK M., ed. (1996): *Biogeografické členění České republiky*. Enigma, Praha, 347 s.
- DEMEK J., MACKOVČIN, P., BALATKA, B., BUČEK, A., CIBULKOVÁ, P., CULEK, M., ČERMÁK, P., DOBIÁŠ, D., HAVLÍČEK, M., M., KIRCHNER, K., LACINA, J., PÁNEK, T., SLAVÍK, P., VAŠÁTKO, J., 2006, *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR*. 2. vyd. Brno: AOPK ČR, 2006. 582 s. ISBN 80-86064-99-9
- GALVASOVÁ I. a kol., *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*, 2007.138 s. ISBN 978-80-86251-20-2
- HAMPL, M., 2005, *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 147 s.
- CHKO ČESKÝ RÁJ, 1986, *Oborový dokument CHKO Český Ráj*, vyd. CHKO Český Ráj, 1986
- *Katalog obcí hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2007. 117 s. ISBN 978-80903865-1-8
- KAUFMANN J. C, *Chápající rozhovor* 2007, 1. vydání, 151 s. ISBN 978-80-7419-033-9

- KOL., 2003, *Chráněná území ČR, Liberecko - svazek III*, Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 360 s.
- LABOUNKOVÁ V., PŮČEK M., ROHREROVÁ L. (2009): *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů. Ministerstvo pro místní rozvoj: Ústav územního rozvoje*. 52 s. Dostupné z: WWW:<<http://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/regionalnipolitika/Mikroregiony/>
- MĚSTO TURNOV, *Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod obce s rozšířenou působností Turnov – aktualizace 2010*, PROCES, 2010, 147 s.
- MĚSTO TURNOV, *Strategický plán města Turnova – část 1 - Profil města*, ARR Nisa Liberec, 2004, 31 s.
- MĚSTO TURNOV, *Územně analytické podklady SO ORP Turnov, část A – Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území*, 2008, ARCHIS, 2010, 214 s.
- MĚSTO ÚSTÍ NAD LABEM, *Rozbor udržitelného rozvoje území pro obec s rozšířenou působností Ústí nad Labem- aktualizace 2010*, ARCHIS, 2010, 220 s.
- QUITT, E., 1971: *Klimatické oblasti Československa*, Studia Geographica 16, Academia, Brno, 82 s.
- WOKOUN R, MALINOVSKÝ J., DAMBORSKÝ M., BLAŽEK J. A KOLEKTIV AUTORŮ, *Regionální rozvoj východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*, 2008, 475 s. ISBN 80-7201-699-0

Internetové zdroje

- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Správa CHKO Český ráj [online]. 2011 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <<http://www.ceskyraj.nature.cz>>
- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Správa CHKO Jizerské hory [online]. 2011 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.jizerskehory.nature.cz>
- Analýza stavu dopravy: Intenzita silniční dopravy [online]. 2010 [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <<http://www.kraj-lbc.cz/public/doprava/analyzaLK10/225.html>>
- Celostátní sčítání dopravy 2005 [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://www.scitani2005.rsd.cz/html/tab_li.htm#>
- Český statistický úřad: Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností (2001-2010). [online]. 2011 [cit. 2012-01-13]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/480042B16A/\\$File/403011090.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/480042B16A/$File/403011090.pdf)>
- Český statistický úřad Brno: Správní obvody s rozšířenou působností [online]. 2011 [cit. 2012-01-13]. Dostupné z: <[http://www.brno.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/5F004247F8/\\$File/130211052.pdf](http://www.brno.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/5F004247F8/$File/130211052.pdf)>
- Český statistický úřad: Charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností Turnov [online]. 2011 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_spravniho_obvodu_tu>
- Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2011 [online]. 2011 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z: <[http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/760029E11D/\\$File/13011103.pdf](http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/760029E11D/$File/13011103.pdf)>
- Český statistický úřad: Bilance dojížděky za prací ve městech kraje [online]. 2011 [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/A3004B2FDB/\\$File/a16.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/A3004B2FDB/$File/a16.pdf)>
- Český statistický úřad: Vyjíždějící a hlavní směr vyjížděky podle obcí [online]. 2011 [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/A3004A38C9/\\$File/a04.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/A3004A38C9/$File/a04.pdf)>

- Český statistický úřad libereckého kraje. Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Libereckého kraje [online]. 2011 [cit. 2012-02-14]. Dostupné z:<[http://czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/AE002E3DD4/\\$File/0302t.pdf](http://czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/AE002E3DD4/$File/0302t.pdf)>
- Geopark Český ráj [online]. 2006 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z:<<http://www.geoparkceskyraj.cz/>>
- Integrovaný portál MPSV: Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska [online]. 2012 [cit. 2012-01-21]. Dostupné z:<<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>
- ITurnovsko: informační regionální portál [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:<<http://iturnovsko.cz/firmy.php?akce=prehled>>
- Hrad Valdštejn: Historie hradu Valdštejn [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:<<http://www.hrad-valdstejn.cz/cs/historie-hradu.html>>
- Hrad Trosky: Historie hradu Trosky [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:<<http://www.hrad-trosky.eu/historie/>>
- Hrad Bezděz: Historie [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:<<http://www.hrad-bezdez.eu/historie/>>
- Hrad Drábské světničky [online]. 1999. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:<http://www.interregion.cz/turistika/hrady_zamky/drabske_svetnick_y/drabske_svetnick_y.htm>
- Klimatické regiony ČR [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z:<<http://www.ovocnarska-unie.cz/web/web-sispo/klimreg/klimapa.html>>
- Komentovaný průvodce mediálním světem Turnovska, Turnovsko v akci [online]. 2007 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z:<<http://www.turnovskovakci.cz/view.php?navezvclanku=komentovan&cislocclanku=2007040017>>
- Metodika SRD mikroregionu/Metodika.pdf>. ISBN 978-80-87318-02"
- Město Turnov: Integrovaný terminál veřejné dopravy Turnov - I. etapa [online]. 2010 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z:<<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/dotace-a-projekty/rop-nuts-ii-sv/integrovaný-terminal-veřejné-dopravy-turnov-i-etapa.html>>

- Město Turnov: Bazén Výšinka - plavání v Turnově pro všechny a bez překážek [online]. 2010 [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <<http://www.turnov.cz/mesto-turnov/dotace-a-projekty/rop-nuts-ii-sv/bazen-vysinka-plavani-v-turnove-pro-vsechny-a-bez-prekazek.html>>
- Mikroregion Kozákov: Hora Kozákov [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.kozakov.cz/kozakov_index.htm>
- Národní geoportál INSPIRE: Potenciální přirozená vegetace [online]. 2010-2012. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>
- Oybin: KurortOybin [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://oybin.com/html/standesamt.html>>
- Regionální informační servis: Obce s rozšířenou působností [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/obce-s-rozsir-pusobnosti/>>
- Regionální rada NUTS II Severovýchod [online]. 2009 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: a) <<http://www.rada-severovychod.cz/regionalni-operacni-program-nuts-ii-sv>>
b) <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>
- Ředitelství silnic a dálnic ČR: Rychlostní silnice R35 - stavební úseky [online]. 2010 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <<http://www.r35.eu/stavebni-useky>>
- Sčítání lidu, domů a bytů 2001: Dojíždka do zaměstnání a škol [online]. 2001 [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <[http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/dojizdka_do_zamestnani_a_skol_cr/\\$File/e-4129-03.pdf](http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/dojizdka_do_zamestnani_a_skol_cr/$File/e-4129-03.pdf)>
- Studie proveditelnosti a účelnosti silnice R35 [online]. 2009 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/public/doprava/a_pruvodni_zprava_m_0fa5fd4566.pdf>
- Turnovsko v akci [online]. 2007 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.turnovskovakci.cz>>
- Ústav územního rozvoje: ORP 2010 [online]. 2012 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=4279>>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázek 1 – Administrativní členění Libereckého kraje se sídly úřadů

Obrázek 2 – Klimatické regiony ČR

Obrázek 3 – Euklidovská vzdálenost od ORP Turnov

Obrázek 4 – Dopravní síť v SO ORP Turnov

Obrázek 5 – Rychlostní silnice R35 v rámci Libereckého kraje

Obrázek 6 – Koridor 1 – „severní“

Obrázek 7 – Administrativní členění SO ORP Turnov

Tabulka 1 – Míra nezaměstnanosti v jednotlivých sousedících mikroregionech

Tabulka 2 – Vývoj počtu obyvatel ORP Turnov v období 1991 – 2011

Tabulka 3 – Výsledky dotazníkového šetření pro Turnov

Tabulka 4 – Výsledky dotazníkového šetření pro obce v ORP Turnov

Tabulka 5 - Centra dojížděky a vyjížděky za prací s používaným dopravním

Tabulka 6 – Hodnocení technické infrastruktury v ORP Turnov

Tabulka č. 7 – Významné oblasti a centra cestovního ruchu v ORP Turnov

Graf 1 – Míra registrované nezaměstnanosti v SO ORP Turnov

Graf 2 – Věková pyramida obyvatelstva v SO ORP Turnov

Graf 3 – Míra registrované nezaměstnanosti v OPÚ Turnov

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
CR	Cestovní ruch
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
GIS	Geografické informační systémy
HUZ	Hlavních ubytovacích zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MPZ	Městská památková zóna
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OIR	Objekty individuální rekreace
ORP	Obec s rozšířenou působností
PCR	Příměstské centrum rekreace
POU	Obec s pověřeným obecním úřadem
PRK LK	Program rozvoje Libereckého kraje
PSCR	Polyfunkční středisko cestovního ruchu
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
RISY	Regionální informační servis
ROP SV	Regionální operační program Severovýchod
RURÚ	Rozbor udržitelného rozvoje území
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SCR	Středisko cestovního ruchu
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SR LK	Strategie rozvoje Libereckého kraje
SRN	Spolková republika Německo
SWOT analýza	S - strong (silné stránky) W - weak (slabé stránky), O - příležitosti (opportunities), T - hrozby (threats)

UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna
ZÚR LK	Zásady územního rozvoje Libereckého kraje